

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3 } చెన్నపట్టణము 1916 నం. మే నెం. 17 వ తేది బుధవారము } NO 39
 సంపుటము. 3. } న శ నా మ స ం ప త్స ర వై శా ఖ నా స శు క్ల పౌ ర్ణ మి గి. } సంచిక 3౯

వాధాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధి సారసవరిల్లా

అపరిమిత రక్తమనల జరించువాడౌచుట కీటమనంటి మందు. దీని పులకు, చిచ్చులకు, గండమాలకు, తుండ్లకు, పాలనోప్పలకు అన్ని విధములకును గలకు వర్ణనోగములు పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

సావంతుని వనోపధి సారసవరిల్లా ముఖ్యమైన విశుద్ధిమందు, నవాజమైన మధ్యకర్మమందు అన్ని విధములైన వోషములకు పోగొట్టును. వీరికి వంతుని వనోపధి సారసవరిల్లా ముఖ్యమైన విశుద్ధిమందు, నవాజమైన మధ్యకర్మమందు అన్ని విధములైన వోషములకు పోగొట్టును.

ప్రొప్రియేటర్: పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, సెనాపాటి నం. ౨, కొంబాయి.
 Proprietor P. D. SAVANT, Panaswadi No. 144, No. 2, BOMBAY.

THE DAWN OF HOPE

to the hopeless sufferers from bodily pains, such as, Headache, Rheumatism, Sprains, Lumbago, Stiff Joints, Neuralgia, Toothache, Cuts, Sore Throat, Cold, etc. is now certain as ever as it has been since the world famed.

(REGD.) **AMRUTANJAN** (REGD)

has come to the rescue. It is prepared from pure drugs of Vegetable Origin, and is the tried remedy for all aches and Pains.

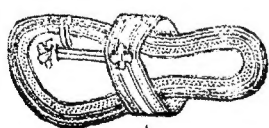
PRICE PER POT ANNAS EIGHT ONLY. of All dealers in Drugs or from

AMRUTANJAN DEPOT Madras & Bombay.

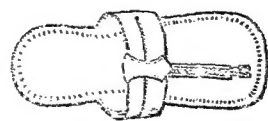
అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు జగత్ప్రసిద్ధిగాంచిన దివ్యామృతము

అమృతాంజనం టిప్ 100, కెరీరింగ్స్, బాంబాయి. అమృతాంజనం టిప్, చెన్నపురి.

చెప్పలు టోకుధరకే ఇవ్వబడును

నెం	భర	జత
5004 కేసం	సగము కొమ్మలు కల్గి ఉండరా సామాన్యమైనది	1-15-0
5005 "	నిండుకొమ్మలు "	2-4-0
5010 పోర్టుమాట్	సగము కొమ్మలు విశాలమగు ముందుకప్పు నోలుకట్టు " మందపురుడను	2-12-0
5014 "	అంతాకొమ్మలు "	2-14-0
5020 బెంగళూరు	సగము కొమ్మలు మైదుతో కట్టు " "	1-12-0
5021 "	నిండుకొమ్మలు "	1-15-0
5085 మద్రాసు	సగము కొమ్మలు చీలి " "	1-15-0
5086 "	నిండుకొమ్మలు "	2-4-0
5055 మధుర	సగము కొమ్మలు " "	1-15-0
5056 "	నిండుకొమ్మలు " "	2-4-0

ప్రతిఒక్కరు వెంటనే సామాన్య పంకొకరను.

ఒకడెవడు జరితుకొనువారికి నూటికి పది చొప్పున కమిషనునుబడును.

క్రొం లేదర్ కంపెనీ, వల్లానరం, మద్రాసు.

నూ చిల్లర యెజుట్లకు (మెనిర్లు మేసక్, స్కిత్ అనుకో, మాంటుకోడ్, మదరాసు) ధృఢపాడ దొరకును.

విద్యార్థి సౌకర్యములు

కొన్ని దినముల వరకు మాత్రమే

విద్యార్థులకు కావలసిన వ్రాయింగు బుక్కులు, ఎస్కర్ నైజ బుక్కులు, స్టూడెంటు నోటు బుక్కులు, ఇటాలియన్ నోటుబుక్కులు కలర్, బాక్సులు, వ్రాయింగు ఇన్స్ట్రుమెంటు బాక్సులు, ఫుట్ రూల్స్ రబ్బరు తుండ్లు నానియం అనే విధములైన సామానులు సరసముగా దొరుకును నలయు వారలు క్రింది అక్షిప్తులకు ప్రాసెస్ తెప్పించుకొన వలయును.

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్డ్ కో.

ఆంధ్రా ముద్రాలయాధికారులు, ముద్రాడు.

304

కాటోల్ పొడరు

కాటోల్, కీటులు, కుగళము, విద్యుత్తులు, ముఖ్యము క్రిందఁ బేర్కొనఁబడినవి వారివారికి వర్తించును. టిప్ 1-౧౦. ౦.౧.౧.

కాటోల్ నీళ్లు

దోమలను, కీటులను వధింపజేయును. దానిచేయును 240 కేజీలుగల పేప్ 1-౧౦. ౦.౧.౧. విద్యుత్తులను, కుగళములను, కీటులను వధింపజేయును. టిప్ 1-౧౦. ౦.౧.౧. కాటోల్, కీటులు, కుగళము, విద్యుత్తులు, ముఖ్యము క్రిందఁ బేర్కొనఁబడినవి వారివారికి వర్తించును. టిప్ 1-౧౦. ౦.౧.౧.

గ్యాలిన్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుపాఠశాల, వాటిని కానబోయి నుండి తెలియదు నిచ్చుటకును మోటారుపాఠశాల వల్ల వరుసలో యేయేభాగములు యేయేవనులచేయునో అది కానీ నోయవచ్చును స్వల్పముగానేయు రోజులను యాయంపములై అభ్యాసవర్తకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ పోర్టల్ నేర్పించబడును. ఇది కేందు మానములలో నేర్పించుటకు మోటారుపాఠశాలవలెనే లై సెన్సు ముప్పించి వంతుబడును. మందులకు ఫీసు 40 మాసములు కట్టవలయును. టిప్ 1-౧౦. ౦.౧.౧. 16 తేది నుండి ప్రారంభమగును. గ్యాలిన్ నేరలదిని విద్యార్థులు టిప్ 81 క తేది గాని అంతకు ముందుగాని భరణములు చేసికోవలయును. పాఠశాల విద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు వాటికొనుటకు. ఈ క్రింద నుదహరించువారికి వ్రాసికొనుడు.

(41) గ్యాలిన్ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
 Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

ఆంధ్రమహిళా మహాసభ

సప్తమి ఆంధ్రమహిళా మహాసభ యీ నెల 8-9 తేదీ లను కాకినాడ పట్టణమున ఆంగ్లేయ విద్యార్థిణియై, నుగుణవతియై, 400 ఆచార్యుల డిక్టేటర్లుగారి యాజమాన్యము క్రింద మిక్కిలి జయభరితముగ జరిగినది.

హైదరాబాదు విజయ నగరము, విశాఖపట్టణము, తుని అనకాపల్లి, పితాపురం, చామర్లకోట, రాజమండ్రి, ఏలూరు బందరు, బెజవాడ, గుడివాడ, బాపట్ల, తెనాలి, మన్నగు ప్రత్యేకములనుండి ప్రతినిధులందఱు సుమారు 100 మంది విచ్చేసిరి. ప్రతిష్ఠాత్మక 4-5 వందలవరకు సభ సలంకరించిరి. పాఠశాల గారియవాసులకు కొందరు తమతమ బంధువుల యింట్లోనికి. సమాజమునందు బసగించి వారియెదుట ఆంధ్రమహిళా సభ వారు భోజనమును సమర్పించుట గావించిరి. ఈ మును జేసిన విని వ్యయప్రయోజనములకు ఓర్పు దూరదేశములనుండి విచ్చేయుట జూడ భూమి సుభమునముగదా? ప్రధమదినమున అదరణీయ భాష్యముగా లభ్య కీర్తియతి కల్గెనట్టి వేంకట రమణయ్యగారు తమ మాటలను వినిపించిరి. పిదప ఆంధ్రమహిళా సభ సమావేశమున వారు తమ యాజమాన్యమును చదువుటయు జరిగెను. రెండవదినమున తీర్మానములు జరిగినవి. మూడవదినమున సంబంధించిన 10వ తీర్మానము మహిళాసభలో తీర్మానింప బడలేదు. ఇది కానకముచేయగూడదని కొందరనిరి. కామరాజు సుందరయ్యగారు దీనిని ఖండించిరి. రాత్రి చెన్నపట్టణ నివాసిని డి.కె.సమాజమున సభ్యులరాజునకు ఎమ్. లక్ష్మయ్యగారి వలన రాజుదాసు వారికభ్యంతరము గావించ బడెను.

ఉదారమృతము యగు పితాపురం రాజేశ్వరి సత్సత్రి దానమును ధనయితో గట్టబడిన కొత్తవస్త్రములను ప్రధమమున హాజరై కావత్తేజము గావించుటకు మిక్కిలి సులభముగా జరిగెను. ఆచంద్రియము ముందుజేసిన పండితులను మహిళా సభ జరుగుట యెంతో అందముగనుండెను. గంధర్వశాస్త్రము గాని కేకలుగాని మరయే గల్గుంతుగాని జరుగక రెండుదినములు శ్రీకృష్ణుని గావించి (చెన్నపట్టణ) డిక్టేటర్లుగారు మామెంతయు నుదసించుట. 10 తేదీన శ్రీమతి పుష్పలక్ష్మి సీతాయమ్మగారి యాధిపత్యమున విద్యార్థి సీతామణియొక్క అజననసంస్మరణము గావించబడెను.

తీర్మానములు.

1.

తెలంగాణ రాష్ట్రమున శ్రీవిద్యాభిమాన మాసముగాను విజయముగాను, మానెచ్చెలులు నగు, విశాఖకుటరత్నము, కొత్తకోట ప్రాచీన సీతమ్మగార్లను ప్రాప్తించిన భర్తృవియోగమునకును, వామెల్ల సీతమ్మగారికి సుభవించిన జీవప్రతికా వియోగమునకును, శ్రీమతి చోరగుడి సీతమ్మగారి మరణమునకును నీయాంధ్రమహిళాసభ వారు మరల విచారించుచు తమ సానుభూతిని వెల్లడించుదురు.

ప్రత్యేకముగా—బాలాంత్రపు శేషమ్మ.

ఆమోదముగా—కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ.

2.

మన విద్యార్థినిధికి మరల పాటుపడుచు విశాఖపట్టణమున మైస్సూరును స్థాపించి వారి కవకాళిగా విలంబు సోదరీయముల భోజన సౌకర్యార్థమై ఈజూను నెల 19 ది మొదలు మాస్ట్రు సేర్పాటు గావించిన మన యాంగ్లేయనగర తనమువారికి కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనము లర్పించుచు, నీమహా యధ్యక్షున వారికి, వారి మిత్రులందరికినీ, దిగ్విజయ మొనంగ నీసభ వారు సరాత్మము ప్రార్థించుచున్నాను.

ప్రత్యేకముగా—మోటుపల్లి రాజారావుమ్మ.

ఆమోదముగా—బాలాంత్రపు శేషమ్మ.

3.

శ్రీ విద్యాభిమానమున విద్యారాజునామ చేయుచున్న ప్రార్థనాపాఠమున తృప్తికలగ నుండలేదు. గాని నీక్రింది మాతృభాషను సీతభాషను ప్రార్థించవలయును.

ఆ. బోర్డింగ్ హౌసులందుండి పంకికరించిన విలంబులకు విద్యార్థి వేతనమును నీయుచుండుట.

ఆ. బోర్డింగ్ హౌసులందుండి గోరు పుణ్యశ్రీలకు సహితము వసతు లేవలయుట.

ఇ. విద్యార్థి వేతనముల నొసంగ గుటలో నిగుడేదలకు ప్రార్థనము మొనరుట.

ఈ. పరిశుభ్రము కాధ్యాత్మిక జ్ఞానమున, పుణ్య శ్రీలకు శృంగార్యపూర్వకపుష్కారమును కలుగుదగ్గలు భించుటకు తనసేవాటు లొనరించుట.

ప్రత్యేకముగా—బుజును మారమ్మ.

కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ

ఆచార్య భాస్కరమ్మ

ఉ. దేశభాషను ప్రధానముగా, ఇంగ్లీషునైపుణముగను చేసిన జ్ఞానమువారు మంత్రము వాంగ్మయభాషయందే యుండుటకు నట్టికాత్మములకు వాంఛికరించజేసి కఠినము గంధములుగా నిర్ధారణ చేయుట.

ప్రత్యేకముగా—బుజును మారమ్మ

కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ

ఆచార్య భాస్కరమ్మ

4.

మనదేశమున తీవ్రతయందున్న కాలమున లేవండి, పీడిత పీడిత వచ్చిన కాలమున కాళిదాసుగా నవలంబింపబడి పిచ్చులు సృష్టించుచున్న పక్షి ప్రజాకాబడి, మనలో కాచారముగా జేయువాటుగొనియున్న రృంధ బాలికా నివాసములే శ్రీవిద్యాస్వామికిర్యోజులకు భంగకరముగను, కన్యాశరణులనులకు ప్రార్థనావారియగును, బాలశత్రుత్వపత్రిక, కాళా నైవేద్యములకు, నైవేద్యార్థ భాగములకు, జన్మస్థానముగను, దేశభాష్యములకును ప్రతిబంధకముగా నిలచి యుండుటచే నా యాచారమును నివర్తనచర్యలనెని దొరతము వారికోరుటకై సంఘమున్నున్నది మనసోదగులకు ప్రార్థించవలయును.

ప్రత్యేకముగా—ఆచార్య భాస్కరమ్మ

కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ

బాలాంత్రపు శేషమ్మ

5.

నరసాపురపు సంఘ ప్రత్యక్షులకు, విజ్ఞానమృదికా మండలి ప్రత్యక్షులకును జనమందిన యువతీయలులకు పాత కాలలం దుసాధ్యాయులకుగా నిలుచుండుటకు విద్యారాజు వారిని కోరవలయును.

6.

ఆంధ్రమహిళా సభవారు ప్రతిసంవత్సరము ఆంధ్ర మహిళా సభయెదుట జరిగిన అచట ఆంధ్రమహిళా మహాసభ సభను జరుపుటకును, వారికివలయు సహాయము మొనరించుట కును, ఆంధ్రమహిళాసభ వారిని కోరుచున్నాము.

ప్ర. కల్లూరి పార్వతమ్మ.

మోటుపల్లి రాజారావుమ్మ.

బా. శేడలి. క. వెంకటరమణమ్మ.

7.

ఆంధ్రమహిళా మహాసభకు స్థిరమగు నాచార్య సంఘ ము సేర్పాటుచేయుటకును, కొంతమూలధనము సమకూర్చుట కును యాసభ వారు యేర్పాటు చేయువలెను.

ప్ర. రాజేశ్వరి సూరదమ్మ

మా. చూడమ్మ.

8.

మన యిరుగుపొరుగులకును బౌత్తరము దాక్షిణ్య సోదరీయముల చూపుచుండు స్వదేశస్థాద్యుల మనములకు కనులార గాంచుచుండి యును ఆంధ్రసోదరీయముల నిరాక రించుటలొచనమును, గాన నీసభ వారు స్వదేశస్థులకు ప్రార్థనా మొనరించు చున్నాను.

ప్ర. క. వెం. రమణమ్మ.

రంగనాయకమ్మ.

9.

హిందూస్థాని కో. ఆపరేటివు ప్రార్థన భీమాకంపెనీలో శ్రీమతి మాదా భీమాచేయించు కొనుటకును, వంతులుపుచ్చు కొనుటకును తమసేర్పాటులు చేసియున్నాడు. అందుకు ప్రార్థనా మొనరింప శ్రీమహాజనుల వారికి లాభకరములగు

కమ్మతావుల వెదచల్లునది సువాసనద్రవ్యరాజము

అలవహించి స్విట్ కలిపినదికాదు. ముగంధపుష్పముల కలము. వాటగుడించుటకు చేతిగుడ్డపై తనిగినినహా ఎంత మనోహరముగనో యుండును. ధనతానియము నందుకై నానందము గలిగించగలదు.

వెల చిన్న సీసా 1-3	...	0-8-0
,, మధ్యరకం ,,	...	0-12-0
,, పెద్దసీసా ,,	...	2-0-0
ముగంధ కాడ్డు ,,	...	0-1-0

వి. వి. చార్జి ప్రత్యేకము.
సోలంబిజంట్లు:—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండ్ టెలిఫోన్ కంపెనీ,
సం 155 బామరామసీమ, బొంబాయి
మదరాసు ఏజంట్లు:— మొమాతా పురుషోత్తంమూర్తి,
సం 22, వై.నానాల్ రోడ్, పూలంగడిగూడెం, మదరాసు.

సోవర్ణములను చూపియున్నాడు. శ్రీమతి గాదిమాడి వడుతమ్మ గాక అందుకు ప్రార్థనా. మొనరించు చున్నాడు. సోదరీ మణులందఱును చూడవలయును గాని ముగ్ధ మవలంబించి నమా జయలతు లాభములకు చూడవలెనని యీ సభ వారు కోరు చున్నాను.

ప్ర. గాడిపల్లి బంగారమ్మగారు.

క=వెం. రమణమ్మగారు.

కుభకార్యములకు మనలోవాడుకగా తెచ్చెడుకట. మును తీసికోకుండాకు తేవండుటకును నీసభ వారు ప్రార్థనా నిండుచున్నాను

ప్ర=రాజేశ్వరి సూరదమ్మ.

బాలాంత్రపు శేషమ్మ.

లూయిసున్నాగారిచే గాయపడిన అభివృద్ధి వైద్యకాత్మము. ముఖ్యై భరీవిద్య, అనన్ పుస్తకములు రెండును ముద్దాల్ లోపతనీయు గ్రింధముగనుండినదేశమున కోగములై ఆరోగ్యము పొందుచు. కాబట్టి యింకముద్దాల్ లో పాఠశాల, పాలి కలకు పతనీయగ్రింధములకు మందలమునని ఈ సభ వారు గతర్ష మెంటువారిని ప్రార్థించు చున్నాను.

పుదుచ్చి ద్రావిడ మహాసభ

ఈ సభ ప్రతిభను మన దండిచుట గానియులో జరుపు కటలు తీర్చుకొనబడినట్లు కార్యనిర్వాహక సంఘము వారు ప్రయత్నించిన పత్రికల మూలముగ తెలియనచ్చుచున్నది.

ఈ పత్రిక లందిన మొట్టమొదట నెల్లూరుపురమున లయిన వారు కొందఱును విండుకు నమోదమున మందు గానియుల నుండి కార్యనిర్వాహక సంఘములకు కొందఱును 12-వ తేదీ కుక్రీతము సామంత్యము 5 గంటలకు మూలపేట. లో జేపేపేయుండు మూలపా నేత్యరస్వామివారి దేవాలయ మునందు కలసి చర్చించగా పత్రికలలో ప్రయత్నించిన ప్రకారము దండిచుటలో నీప్రభువు సభ జరుపుటకు మాతృగ్రామ మయినటువంటి యీ నీ తెగవారి కీకామ మొనరిగ నటువంటియు నగు (పుదుచ్చి) అగ్గివారములో జరుపుటమేలని అభిప్రాయ పడినారు. మాతృగ్రామమైన కారణమే గాక నెత్తుక సౌకర్యము గూడగల (పుదుచ్చి) అగ్గివారమునందలి యొం దొక నిర్ణయమైనటువంటి పచ్చినపురమున నిలవ నీడలేని గానియులకున్న నిన్ని విషయముల సభాసదులందఱును కనతి నిచ్చు నెల్లూరుపట్టణములో జరుపుటమేలని మా అభిప్రాయ ము యిందుమూలముగ విశదపరచుచున్నారము :—

నెల్లూరులోని పుదుచ్చి ద్రావిడము.

బహుమతి.

“లండన్ స్పీచుల కెట్టు గడియారము”

ఈ గడియారము మేము ప్రత్యేకముగా సీమలో నుండి రప్పించి యున్నాము. ఇది మాచట కందమై తల లీగము ను దెల్పు పూర్వ ఆచ గాను దూమును గలిగి బహు శాస్త్ర మైన పరితో చేయుట యొం దును. ఇది ఇంగ్లీషు మాదిరి గడియారము. అనేక గడియార ములు విక్రయించితిమి. మా కంపెనీ చేరు ప్రఖ్యాతిపొంద వలెనని రూ 2-0-0 ఖరీ 3-0-0 మేలైన ఫోటోటోపేనా ఇశా ముగా పంపించబడును. గడియారము ఫోటోటోపేనాలో క్రియం రూ 3-0-0. వి. వి. చార్జి 0-5-0 ప్రత్యేకము. ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రము ఇవ్వబడును. మీ ప్రతిక నెంబడను తెలుపవలయును. వి. ఎ. ఎస్. పాణి, వెం. కి ఎలకపూడిపేటి, మదరాసు.

ఆటోమోటివ్ బహుమతి (నిజస్థుడు)

అలవహించి స్విట్ కలిపినదికాదు. ముగంధపుష్పముల కలము. వాటగుడించుటకు చేతిగుడ్డపై తనిగినినహా ఎంత మనోహరముగనో యుండును. ధనతానియము నందుకై నానందము గలిగించగలదు.

వెల చిన్న సీసా 1-3	...	0-8-0
,, మధ్యరకం ,,	...	0-12-0
,, పెద్దసీసా ,,	...	2-0-0
ముగంధ కాడ్డు ,,	...	0-1-0

వి. వి. చార్జి ప్రత్యేకము.
సోలంబిజంట్లు:—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండ్ టెలిఫోన్ కంపెనీ,
సం 155 బామరామసీమ, బొంబాయి
మదరాసు ఏజంట్లు:— మొమాతా పురుషోత్తంమూర్తి,
సం 22, వై.నానాల్ రోడ్, పూలంగడిగూడెం, మదరాసు.

గుంటూరు మండల సభలు.

గుంటూరునుండి సంస్కరణాభిలాషు లొకరిట్లు మా పేర వ్రాయుచున్నారు.

19 వ గుంటూరుమండల సంఘసంస్కరణసభ 28 వ, తేదీన తెనాలిపురమును సమావేశము కానున్నది. సంఘసంస్కరణమునకు బుట్టిల్లయిన గోదావరిమండలమం దీసంవత్సరము జరిగిన గోదావరి మండల సంఘసంస్కరణ సభ యొక సంభిరోధవ్యావహితో సంతమొందినది. సోదరిమండలమగు కృష్ణామండలపు సంఘసంస్కరణసభ బాహ్యముగను హాస్యాశ్చర్యముగను బరిణమించినది. ఆట్టికలియే మన మండల సంఘసంస్కరణసభకుగూడ పట్టుకొమాయన భీతి నన్నెత్తుకగ బాధించుటచే నే నీలేఖను వ్రాయునవికట్టిలిసి. ఇట్టి సభలు హాస్యమగుచు క్రమముగను కనేక కారణము అందవచ్చును గాని ముఖ్యముగ బూటకపు సంస్కరణ ప్రణాళికయే యని చెప్పవచ్చును. సంస్కారాభిలాషులనుతేనట్టిబూటకపు సంస్కరణ అభ్యుత్థానము, సన్మాన సంఘాభ్యుత్థానము, సన్మాన కథ్యుత్థానము నేర్పరుటచే వాన ఎక్కడవచ్చి పడెరా ఈగోలయని—ఎట్లో ఆ మామదినులను గడవెదను. ఇట్టి సంస్కారాభిలాషు అన్నంతవరకు సంఘాభ్యుత్థానమందను.

ప్రతిసంవత్సరము లెక్కకు మిక్కిలిమను తీర్మానములచేయుట వాడుకయై వచ్చుచున్నది. గత సంవత్సరపు సభలో జేయబడిన తీర్మానములలో నేనిది సంస్కార ప్రియు లాచరణలొకటేనది చెప్పుచును లేదు. ఆయా విషయములను గుఱించి నోటికివచ్చిట్లు మాట్లాడువారేగాని ఆయావిషయములను గుఱించి చేయగలిగినంతక్రమ చేసి నను, జరిపినను, తరిగివేసినను యేని సంఘాభ్యుత్థానమునందు దోడ్పడునో, యేని అచటావచ్చును చెప్పుచును లేరేని అన్ని తీర్మానములను ఆమోదించువారేగాని అచరించువారిని గాకము. అనుభవయోగ్యముగాని తీర్మానముల నేల చేయు వలయునో తెలియరాకట్లు. ఆచారయోగ్యముగాని తీర్మానముల నామోదించువలన ప్రజలయొక్క హాస్యవాదకం బాత్రులు కావలసివచ్చుచున్నది. అంతయేగాని సంఘసంస్కరణ సభల రహస్యములను కొలదికాలములో సంతమొందు నేమాయను భీతి పొడగట్టుచున్నది.

సంఘాధ్యక్షులు చేయవలసిన కార్యము లనేకములు గలవు. ఒక్కొక్క రొక్కొక్క విషయమును దీసికొని యా విషయమును గుఱించి తెలిసికొనవలసిన దంతయు జక్కగ జరిపి తెలిసికొని దానిని నుండి యొకవ్యావహిక దయారు జేసిన యంతటి సాధక బాధకములు కన్పిస్తూవునను తెలిసికొనుటకు వీలు కలుగును. అటుల పరిశోధన జరిగిన గాని ఆ విషయము సంఘాభ్యుత్థానము దోడ్పడునని లేదని, సంఘాభ్యుత్థానికి యేయే నూతనమార్గ మవలంబించవలసినది, నిర్ణయించ వలసి వడను.

సాధారణముగ సంఘసంస్కరణ సభలలో జన్మించు చును నొకవిషయమును దీసికొని వాడుక తెలిసినంతవరకు దానిని గుఱించి యెటుల విషయ పరిశోధన చేయవలయునో తెలిపెదను. నిష్కా బాధ్యురణ మను విషయమును జన్మించు నట్లుదీ విషయమును గుఱించి చక్కగ తెలిసికొని యుండ వలయును. మన మండలములో ఎన్ని తరగతుల హీనజాతులు గలవో, వారిసంఖ్య ఎంతయో, వారివృత్తు చేయిచున్న కృషి యెద్దియో, వారిలో నెంతవారియొక్కవృత్తులవలన అయిరో, వారెవరువలన వ్యవసాయమున స్వీకరించిరో, వారు సునానానికి విడిపోవుటవలన సంఘమునకు వాటిల్లు అనర్థ కమలెవ్వయో, వారు అన్యజనుల స్వీకరింపకుండునో చేయి చేయవలయునో, వారి తెలుకుటి కృత్తులు నేర్పరువలయునో, ఎంతవరకు విద్యగలవలయునో మున్నగు సంఘమునెల్ల తెలిసికొనిన గాని యావిషయమును గుఱించి నూతన మార్గములను ప్రతి పాదించుటకు వీలుపడదు.

తెనాలిలోని సంఘసంస్కరణ వ్యవస్థానంధులు వారు వైన నుదహరింపబడిన విషయమును చక్కగ నాటించి, సంస్కరణసభలలో జన్మించవలసిన విషయములను యునుగ మనమండలములోని సంస్కార ప్రణాళిల కంపి యొకరెవరు, ఏయే విషయమును గుఱించి ముచ్చటించునట్లు ప్రయత్నములతో వారిని కనుగొని యట్టివారిచే నుపవ్యావహిక లిప్పించిన వాచుండునుగాని అప్పటికప్పుటికి మాట్లాడవలసిన, ఉపవ్యావహిక తా మువ్యావహికగోరి విషయమునుగుఱించి యాలోచించుటకు కాలము లేకపోవుటవలన ఆ విషయమునుగుఱించి యంతకు క్రితము చదివెయిందక పోవుటచేతను యేవో కొన్ని ఊక

దంపుడుమాటలు మాట్లాడి వారి యుపవ్యావహిక ముగియును. ఇట్టి కృత్తలాపములు ఊమర తేత్రముల జల్లుబడిన గింజల మాడ్చి శ్రోతల మనంబు లొకరింక నేరవు. కాబట్టి ఓ గుంటూరుమండల సంస్కార ప్రయోధారా! మీరు నిజముగ సంఘాభ్యుత్థాని గోరుదురేని, సంస్కారమే సంఘాభ్యుత్థానికి మూలభూమి కల్పించురేని మీరుపాదించు తీర్మానములను ఆచరణలోకట్టుడు. అనుభవజరులు కారేని మీ యుప వ్యావహిక విషయండును. అది నట్టి యరణ్యకోదనములె యగును.

కాకినాడ వార్తలు.

(మాన్యకీర్తిశీలమైన యొద్దకుండి)

రివిన్యూ.

కాకినాడ మే 15—ప్రత్యక్ష కాకినాడ సి. వి. ఇ. గారు జిల్లాధ్యక్షగౌరవ వినయముగూడు. కూచిపూడి గారు తమ స్వేచ్ఛలమూలముగిరినెవక ముఖ్య నీటిల్లాకేకలె క్తరుగ కత్తురని తెలియచున్నది. అవ్యాధులవలన మన బద్ధ కమున్న వారలకు కూచిపూడి గారు అంజనే పుట్టిందివాడు. అభయమును కాకినాడ గారు పలికిన చాలామంది.

కాలేజీ.

కాలేజీవిద్యార్థుల యలజడల గురించి విచారించుటకేర్పడినసభ్యులలో నెలమి అంధ్రప్రదేశ్ సభాకార్య నిర్వాహకులయి యుండుటవలన వారికి తీరికలేక నింతవరకు గార్యా రంధ్రములకు దొరకొనలేదని చెప్పుచును. ఇదివిజయ కార్యము. అంధ్రప్రదేశ్ సభామండలమునను, సభకు పవ్విసభినిధులలోను ప్రేక్షకులలోను కాలేజీవిద్యార్థులను గురించి యనుగని వారులేను. కొన్నిముఖ్యభాగములను కప్పిపెట్టి పీర్సికను ప్రయోచించి చిన్న పుస్తకములను సంతకములు గావించుచున్నది. జంబూమాతల తుల్యములైన వాక్యములతో నిండి యున్న తమయొక్క తమ పీర్సికముల పూర్ణముగ ప్రకటింపబడుటవలన వారియందు తమ వాదనల కనుమలములను, ఇతితలకు బాధకములను. జనసామాన్యతరీతున నిలువజాలని విషయములను వారందు తెల్పియుండునని నువుకు దృఢముగ నమ్ముచున్నాను.

కోర్టు.

రామచంద్రపురం తాలూకాకు కాంక్షా అయిన పెంపొరీ దీప్తిపురమునకుకొత్తరు 1916 సంవత్సరాంతము వరకు కాకినాడలోనే యుండుటకు హైకోర్టువారు కర్తవ్యము చేసిన గోదావరి జిల్లాజడ్జిగారు గోదావరిజిల్లా సంఘమువారికి 1 మేయి లేదగల పెం 2460 రు ప్రాసేడింగు వ్యాపార తెలియపరచిరి.

సామాజిక.

ఒకానొక సమస్తసామాజికమును చేయున్న గ్రామములను తెలుపుకట్టికను పోస్టులపాత్ర మెటువారు ప్రకటింపబడుటవలన వారును వారాపత్రికల యొక్క కాలమున వుండు వేరనిచ్చుచి. వీరికి తాలూకావల్ల నుండులేదు. కాకినాడ తాలూకా గ్రామముల కొన్ని రామచంద్రపురము తాలూకాలోని ద్రాక్షరామ ను పొందుకట్టినను చేయున్నది. ఇటు లనే జిల్లాలోని యన్ని తాలూకాల గ్రామములు తామయగ కన్నది. గ్రామముల తెల్పిచేచేకన్నది రిజిస్ట్రేషన్ పాత్ర మెటువారు ప్రకటింపబడు జిల్లాలో గ్రామ పరిశీలన నిర్ణయము చేసి ఏయేసమస్తదీప్తిపుర కవిచేయున్నవో తెలియిచ్చుచున్నార. తామట్టిక్రమం పుటలేదనియు బాబులకు పంపే వారే విజయవాదరుల విజయసామము మొదలయినవారి గురించి పూర్ణముగ నెగియుండుట యపేక్షతోను మనియు పోస్టుల మూలకరింపబడిండుగా రిచుచు తెలియపరచిరి. ఇది యశస్వీకరమగు ప్రత్యక్షతరము.

బహిష్కరము.

కాకినాడ బహిష్కరమును జరిగెదము పని యారంభమై మున్నగుగ జరుగుచున్నది. రాబోవు నవరామండుగ దినములకాటికి నిర్వారము పూర్తియై గృహప్రవేశము జరుగునని నియును. దీ కొరకు శ్రీ పితామహము రాజా గారెంతవరకు నిచ్చిరో తనసమాజపు లెక్కలవలనను నికార్వలవనను తెలియబుదని సమాజకార్యదర్శి గారు సామాజికల కొకటి ప్రాతములముగ తెలిపిని విందుము. దీనిపట్టి చూడగ తత్పూజకులకు పొగ్గిబాధి కారము. పీర్తిజభోనాధి కారము, చందాధనసమర్పణాధి కారము దక్క సమాజవ్యవహార విషయపరిశోధనాధి కారము లేనది స్పష్టమగుచున్నది. ఈవిధ్య భవనమునకు శ్రీ రాజాగారు కొన్నికేల యాభ్యుత్థుల నిచ్చిరన్న మాట నిశ్చయము. అది సమాజాభ్యుత్థుల వికాసమునన్నట్లు ముఖ్యతరుగుడును. అభ్యుత్థులెరుగకుండ వారినుగకుండ కార్యదర్శివై జవాబు నిచ్చియుండురా? ఇది భ్రాతృభావమునా?

చిత్రవార్తలు

ఒక బ్రాహ్మణుడు బహుశకుతోయి వస్తువులన్నియు సరసమైనవెలకుగొని యింటికితీసికొనిపోయెను. చూచినవా రందరారస్తువులు మంచివియు సరసముగ దొరికిన వనియుచెప్పిరి. వానిభార్య అసంతృప్తులబాది మామూలు ప్రకారముగ,

“అదేమి గ్రహచారమో! మీకప్పుడు పనికిమాలినవస్తువులే దొరుకులేయి” అని పలికెను.

“నిజమే! నువ్వు ఆలాగేవోకావు?” అని యతడు మారుపలికెను.

ఒకనా డిద్దరన్నదమ్ములు అర్ధరాత్రుము బాల్వలతో గోడలపై నీళ్లుజల్లుచుండుటచూచి, వారిన్నీహితును, “ఏమోయి! ఆలాగు నీళ్లుజల్లుతున్నార. ఇల్లుగాని, కాలిపోతున్నారా యేమిటి?”

“లేదోయి! మామా డివాల్లే స్త్రీకును దిగి ఒచ్చాడు నీళ్లు కొట్టుకున్నట్లు చుప్పుడుకాక లే నిద్రపట్టడేమో అని ఈలా నీళ్లు జల్లుతున్నా.

ఒక బ్రాహ్మణుడు మహాత్ముల భోంజేస్తూ, “పచ్చడి మంచి రుచిగానేఉంది కానీండి—” “కానీం దంటున్నారేమండీ. మరికొంచెం కావాలా ఏమిటి?”

“మరక్కరలేదు బాబయ్యా వాగ్! ఇంతభారం పొయ్యడమా అంటున్నాను.”

“మంచిగాఉందని మరిమరి పని పట్టితింటే నేడవార్లము ఏమిచెయ్యవంటారు.”

“వాళ్ళా!” “ఎంతవనాన్నా” “సావాసాన్ని బట్టి మనిషెలాంటి వాడో చెప్పవచ్చుంటారు. నిజమే!”

“అహ నిజమే! కష్టమందా? జమే!” “అయితే మరి మంచివాడు చెడ్డవాడో సావాసము చేస్తే మంచివాడు చెడ్డవాడికింద లెక్కలేక లేకపోతే చెడ్డవాడు మంచివాడితో సావాసంచేస్తే చెడ్డవాడు మంచివాడికింద లెక్క చెప్పు మీరిందాం.”

కనిస్తేయి.— “ఏమండోయి! మీకేమి మానం నుర్వాద అక్కరలేనట్లుచే? ఏ అందరలాగా నేల లంచాను పుచ్చు గున్నేవాడిని అనుకున్నా నేమిటి?”

కృత్తి:— “అమృతముచందడి మీరేమో—” అనినను గురు పెనకడుగుపెట్ట కారంభించెను.

అంతట కనిస్తేయి.— “పోనీమామండీ. ఒకవేళ నేను లంచం పుచ్చుకున్నేవాడి ననుకోండి, ఏమిర్య తలంచకున్నా రేమిటి?”

కృత్తి:— చిరుగవుతో వారిద్దరకు బోసును “అదేవాల్లా! అదేవాల్లా మాట నాకు చెప్పవని! తెలివి తక్కువ గాడినను. కాళ్ల పూసంపే నా కగ్గత్తు గొన్నుంది. ఉట్టి తెలివితక్కువ గాడినను.” అని రోజాకొనుచు వెంకయ్య కుప్పవై నున్నుండెను. వాని భార్య, “నిజమే కాని ఏ అదదీగూడ మీలాగ పట్టుకల మంగలివాడిదగ్గర పట్టు తలమీద జుట్టు పుట్టడానికి మందు కొరతపండి. అది గాడితే కాని, తెలివి తక్కువతే కాని గాని.”

పోతన పుస్తకభాండారము:— కృష్ణాజిల్లా, భీమవరంతాలూకా నిడమర్రుగ్రామంబునకు పోతన పుస్తక భాండార ద్వితీయ వార్షికోత్సవము, నల్లూరు మూర్త్యుసారాయణరావు పంతులు వి. ఏ. వి. ఎల్. ఎల్. టి. గారి అధిపత్యముక్రింద 20 తేదీన నిడమర్రుగ్రామంబున జరుగును. నిడమర్రు గ్రామము ఏలూరు, రాజమండ్రి మధ్యనన్న చేబ్రోలుస్తేవకోట 8 మైళ్ళ దూరమునకున్నది. రోడ్డుకలదు. వాలంటియర్లు 19 తేదీ గాత్రినరతు చేబ్రోలు స్టేవకోటద్ద వచ్చువారికోరట పరిశీలించుచుండురు.

హిందూదేశపు విద్యార్థులు:— అంగ్లదేశములో చువుకొను హిందూదేశపు విద్యార్థుల విద్యార్థి నేతనములు మున్నగు వాని విషయమైన నిబంధనలపొర్చి ఒకపుస్తకమును వ్రాయించుటకు ప్రభుత్వమునా రొక తీర్మాన ముపాశ్చాతనున్నారు.

10, 11 శేషబలం కాసుపరీక్షకై నన్ను పిలిచెద
రనుకొంటి. ముద్దులుపడుచు వారు సారంబుకు దరఖాస్తు
తెలుసుకొని మా పేదరికంబు నొకరకుండుననుకొని వారిని

దీనిని అర్జీ చేసి స్వయంకృత ప్రాసీతి. 15-వ తేదీ సాయంత్రము 7 గంటల వరకు వీరిని బాగా బాంధవ్య పంతులుగా కిచ్చితిరి. అర్జీ వ్రాసినప్పుడు వారంటు భయము నాకు కలిగినది.

15 వ తేదీ సాయంత్రము 7 గంటల వరకు వారు ఈజాబులు కడపించినట్లు, నేనీ గాస్టిల్లో చెప్పలేదు. ఆజాబులకు అక్షిను చక్కలు దాఖలు చేయబడినది నేను ఎరుగను.

5-8-15 తేదీ ఆజాబులకు నేను జవాబు నిచ్చితిని. జాబులలో ముద్రయి కోరిక ప్రకారము ముద్రయిలో జమిందారు గారు కలసి కాలేజీ కమిషనరు సమీప ప్రదేశము నిర్ధారణచేసి విషయమై చర్చించుటకు జమిందారు గారు ఇష్టపడలేదని ఆజాబులో ప్రాసీతి. ఆ జవాబును బాదుక ఆలోచించి వ్రాసితిని. బాదుక నాలోచించుకొనిన పిమ్మటనే ముద్రయి జమిందారు గారు కలిసి మాట్లాడకూడదని తీర్మానించుకొనెను. ముద్రయి వాగ్ధిక తిరిగివచ్చినాడు. అది ప్రైవేటు రిపోర్టునుక నేను దాఖలు చేయలేదు.

5-8-15 తేదీ పిమ్మట ముద్రయి నూజికుట వచ్చి వాడేమో నేను ఎరుగను.

20-8-15 తేదీ ముద్రయి నూజికుటలో నన్ను కలిసినారు మూడు ప్లానులు, ఎస్టి మేటులు చూపిన మాట నిజము. జమిందారు గారు ఎస్టి మేటుల పుచ్చుకొనునంత ఆగవనిన దని ముద్రయికి సలహా చెప్పినారు గాని జమిందారు దర్శనమునిప్పించెదనని చెప్పలేదు. జమిందారు గారు 22-4-15 తేదీ చార్జీ పుచ్చుకొన్నారు. జమిందారు గారు కోర్టు ఆఫ్ వార్డుస్ లో అధీనము లో నున్నందున అప్పుడు ఏమియు చేయజాలనీయు కాబట్టి వారు చార్జీ పుచ్చుకొనేవరకు ఆగవనినదని ముద్రయిలో చెప్పినాడు. ఇప్పుడున్న విషయములను నేను ముద్రయికి వ్రాసిన జవాబులో పేర్కొనుట అవసరమున తలచితిని. మూడు ప్లానులను గూర్చి నిర్ధారణ చేయుట అత్యవసరమనియు, కాబట్టి జమిందారు గారు పాధ్యమంత త్వరలో కలిసి ఇందునుగూర్చి చర్చించుటకు ఏర్పాటు చేయవలసిందనియు ముద్రయి వాగ్ధిక చెప్పినమాట నిజము. ముద్రయి 20-8-15 తేదీ నూజికుటలో వాకు మూడు ప్లానులు ఎస్టి మేటులు చూపినాడు. 1915 వ సం॥ ఫిబ్రవరిలో గాని, మార్చిలో గాని ముద్రయిలో జమిందారు గారు కలసి మాట్లాడవలయుననె ఇష్టము లేదు.

తనకు రావలసిన వెన్నును ఇప్పించవలసినదనియు, బీదల సత్రిమునకు ఇయ్యవలసిన వార్షికమును కూడ ఇప్పించవలసినదనియు 27-6-15 వ తేదీ నూజికుటనుండి ముద్రయి జమిందారు గారికి వ్రాసిన జాబును చూచినాడు.

1915 సం॥ ఏప్రిలు మే నెలలలో ముద్రయి నూజికుటలో లేడు. ఉత్తర హిందూస్థానులోనుండి వాకేనుండి ముద్రయి ఒక తిండి విచ్చెంది వాకు తెలియును. ఆ తిండి ఇదియే. అది 21-5-15 తేదీ ఈయబడినది.

జమిందారు గారిలో కలిసి మూడు కట్టలను ప్లానులను గూర్చి మాట్లాడవలయుననె నూజికుటకు కలిసి మాట్లాడుటకు జమిందారు గారు ఇష్టపడలేదనియు, ప్లాను నిర్ధారణ చేయుటకు తమకురాదా అర్హులైనందున ఏలూరు ఆదివార పేజి బంగళాలో ప్లానులను నిర్ధారణ చేసితిమనియు కాబట్టి వెంటనే ఆ ప్లానులను ఒక్కగిరి వెట్టవలసినదనియు కోరుతు ముద్రయి ఎస్టిల్లు కలెక్టరు గారి వేరే 21-5-15 తేదీ ఇచ్చిన తిండికూడ చూచినాడు.

ఆ తిండి బట్టి కాలేజీ నుండి వెట్టుటకు ఏలూరులోని ఆదివార పేజి బంగళాను ముద్రయి నిర్ధారణచేసినాడని తెలిసి కొంటిని.

1914 లో ఏలూరులో జరిగిన కృష్ణా జిల్లా సభకు నేను వెళ్లేదు. వాచ్చ రామచంద్రరావు గారు ఏలూరు చుట్టు లో మా ఎస్టిల్లు కలెక్షన్లు. నేను వారి ద్వారా వెళ్తున్నాను. ఏలూరులో కాలేజీ ఆరంభమున ప్రాసీతిని ఉపన్యాసము నంపుచు 12-11-14 తేదీ రామచంద్రరావు గారు ముద్రయి వేరే వ్రాసిన జాబును చూచినాడు. ఈ సభలయెడ వాకు అభిమానము లేదు. ఏలూరులో నెండు గ్రేడు కాలేజీ ఉండవలయుననె ప్రభాభిప్రాయము మొదట నున్న తేమో నేను చెప్పవలసినది. రామచంద్రరావు గారు ఇందును గూర్చి వాగ్ధిక చెప్పటించలేదు. రామచంద్రరావు గారి ఉపన్యాసమును నేను చూచలేదు. నేను ఏకైకము చందాదారుడను కాను.

నేను మూర్ఖుడై స్వెక్టరుతో ఎన్నడుకలిసి మాట్లాడలేదు. కాలేజీ ఎదుట వెట్టవలయునని ఆయనగారి అభిప్రాయ మేమో వాకు తెలియదు. ఆయనగారి అభిప్రాయమును గూర్చి నేను విచారించలేదు. ఈ కేసులో నేను సాక్ష్యమును

కూర్చుటలేదు. ఇక స్వెక్టరు గారు ఇవటికి ఒక పర్యాయము వచ్చినారు. ఆయన గారు సాక్షి విచారించ బడెనో లేదో నేను చెప్పవలసినది. నేను చెప్పిన సాక్ష్యమును, నేను దాఖలు చేసిన కాగితములను మాత్రము నేను చూపుకొన్నాను ఇతర విషయములను నేను చూచలేదు. ఇక స్వెక్టరు గారు సాక్షిగా విచారించబడవలయుననె చందా అనే విషయమును గూర్చి నేను వైద్యుల కృష్ణరావు గారిలో చర్చించలేదు. మూడు ప్లానులను అభిప్రాయము నిచ్చుటకు ఇక స్వెక్టరు గారు అర్హులనియు, వారి సాక్ష్యము ముఖ్యమైనదనియు నేను తలచినదను. ఆయన సాక్షిగా ఎంచుకు విచారించ బడెనో కారణము నేను చెప్పజాలను.

5, 6 రోజులనుండి జమిందారు గారిలో కలిసి మాట్లాడుటకు నూజికుటకు వచ్చి వేదమున్న వయసు మూడు కట్టలకు కావలసిన ప్లానులను నిర్ధారణ చేయుట అత్యవసరమైన విషయమనియు వేదయుండుట నిర్ధారకమునుటచే ఆరోజు సాయంత్రము వెళ్ళుమంటికు ముద్రయి 30-6-15 తేదీని జమిందారు గారికి వ్రాసిన జాబు ఇదియే.

జమిందారు గారిలో ముద్రయి మాట్లాడవలసిన విషయములను ముద్రయి వాగ్ధిక చెప్పెను. ఆ రోజున ముద్రయి వాకు ప్లానులను చూపలేదు. జమిందారు గారు ముద్రయిలో మాట్లాడు ఏర్పాటు చేయవలసిన నేను అంటిని.

మరణశాసనములకు గూర్చిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములకు తమదగ్గ లేనందున వానిని చూడవలసి ముద్రయిలో మాట్లాడుటకు వీలులేదని జమిందారు గారికి ముద్రయి వ్రాసిన జాబుకు నేను ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిని. జమిందారు గారు ముద్రయికి ఉన్న గానుండు అన్న తేదీనది. ఆ గ్రామమును తమకు రావలయునని జమిందారు గారు రిసి. "తమ రెండు కుమారులకు కలెక్షన్ కలిగి నెడరని జమిందారు గారు నుచున్నార. ఇప్పుడు మిగిలి యిది తేదీని చూచుభిప్రాయము" అనే వాక్యముల జమిందారు గారు స్వయముక చెప్పక నేను వ్రాసినాడు. అంతటితో ఆవిషయము సమాప్తి చెందినది. తర్వాత ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములే లేవు.

30-6-15 తేదీ వాకు మాదా ముద్రయి ఒక జాబును వ్రాసినాడు. ఆ జాబు ఇదియే.

జమిందారు గారు ముద్రయిలో కలిసి మాట్లాడు ఏర్పాటును నిర్వహించజాలకపోయిండునని తాను తెలియుచున్నామని ముద్రయి ఈ జాబులో వ్రాసినాడు. అది వాస్తవము.

మూడు కట్టలకు అత్యవసరము ఆ జాబులో ప్రాసీతి వదిలినాడ వాస్తవము. మూడు ప్లానులు, ఎస్టి మేటులు వగైరాలను చూపి జమిందారు గారికి చూపుభిప్రాయమును కనుగొనుటకై వచ్చియుంటిని ముద్రయి ఆ జాబులో వ్రాసినాడు. అదియు వాస్తవము.

నేను జమిందారు గారిలో ముద్రయి కలిసి మాట్లాడే ఏర్పాటు చేయవలసినది ముద్రయిలో చెప్పితిని. మరునటి దినమున ఏగంటకే జమిందారు గారిలో మాట్లాడుటకు వీలునకునో తెలుపుచునని ఒకరోజున వాడే వారు ద్వారా ముద్రయికి కలుగువంటిని. లేలు రావా వారి మరణశాసనముల వకళ్లను జమిందారు గారికి చూపుటకై ముద్రయి వద్దకుండి నేను తీసికొంటిని.

ఈ జాబు ముద్రయి వద్దకుండి వాకు చూచుటకు పూర్వమే లేక తర్వాతనే నేను ముద్రయికి జవాబు నిచ్చితిని గాని ఎప్పుడో గుప్తముగ చెప్పలేను.

ప్లానుల నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చి వాగ్ధిక ముద్రయి 11-2-15 తేదీ మొదటి పర్యాయము ముచ్చటించెను. 30-6-15 తేదీనిన ఇందునుగూర్చి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరిగినవి.

ప్లానుల నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చి వాగ్ధిక ముద్రయి 24-8-15 తేదీనకు తిఖతరూపకముగాని వాగ్రూపకముగాని ఆలోచించి యుండలేదని నేను ప్రధానభూమిలో చెప్పినది నిజముకాదు. నేను ఎగిరియున్న సంగతులను ఫిర్యాదియొక్క వక్తలేతో చెప్పి అసంగతులను గూర్చి వాసాక్ష్యము పుచ్చుకోవచ్చునని నేను చెప్పినాను. నేను చెప్పినానిని బట్టి వాసాక్ష్యము పుచ్చుకొన్నాను. ఈ జాబులను నేను వాసికల్లకు చూపలేదు. నేను వీరిని సంగతుల నన్నింటిని నేను చెప్పినది ఒకే రీతిలో నంటిని. ఈ జాబులను గూర్చి వక్తలేతో నేను ఎంచుకు చెప్పలేదని నా మాధానుని నీను జాబును. మరచిపోవుటకు చెప్పలేదని కారణములేన్న నేను కారణము లేదు.

అక్షిను లొకిలించు చూచిన పిమ్మట వక్తలేతో నేను టుం చెప్పితిని. "దేహి-అక్షి-సేను" కాగితములకు నేను అప్పుడు చూచియుంటిని.

24-8-15 తేదీకి పూర్వము వాగ్ధిక ముద్రయి ప్లానులను నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చి ముచ్చటించి యుండలేదని నేను చెప్పిన సాక్ష్యము ముఖ్యమైనదని నేను ఎంగుగుదును.

24-8-15 తేదీలో కల ఏలూరులో మూడు ప్లానులను తలచిన నేలేను. అందులకు ఏలూరులో మూడు ప్లానులను వెట్టవలయునని ముద్రయి వాగ్ధిక ఆయన కదియే క్రమపర్యాపియము.

నూజికుటలో మూడు ప్లానులను కట్టుటకై ప్లానులను నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చి 24-8-15 తేదీకి పూర్వము ముద్రయి వాగ్ధిక ఆలోచించుచుండెను. 24-8-15 తేదీకి పూర్వము వాగ్ధిక ఈ విషయమై ముచ్చటించలేదని నేను చెప్పినది వారవాలు.

నేను చెప్పిన సాక్ష్యములకు, ఈ జాబులలోని సంగతులకు గల పరస్పర విరోధము నేను 8-4-16 తేదీని ఈ కాలిగములను దాఖలు చేయుచుండుటకు కారణము కాదు.

కలెక్టరు గారు వాకు వ్రాసిన జాబులో ముద్రయి నున్న మాను కొన్న మాటలనుగూర్చి సందేహమును నూచించ లేక. ఈ నున్న మాను కొన్న మాట నిజమా అని అర్థము అని నేను విచారణ చేయలేదు. ఇందునుగూర్చి నేను వ్రాసులేదు.

నున్న మాను గూర్చి ముద్రయి వాకు వ్రాసినదన్న ప్రకారము వ్రాయలేదని నేను చెప్పినది వాస్తవము. నున్న మా ఏలూరు కట్టడమునకై పనియొగించబడుచుండెనో ముద్రయి వాకు వ్రాయవలసి నేను అభిప్రాయపడితిని.

అంతరంగిక జాబులలో కొద్ది అక్షి వార్డుస్ లొకిల సంగతులను లేదు. అందులకు నేను 8-2-15 తేదీకి వ్రాసిన జాబులలో నుదహరించ లేదు.

9-2-15 తేదీకి పిమ్మట రెండు రోజులకు ముద్రయి వద్ద నుండి ప్లాను నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చిన జాబులు వచ్చినవి. నున్న మాను గూర్చి ముద్రయి వ్రాసినదన్న ప్రకారము వాకు వ్రాయలేదని ప్రధానభూమిలో నేను చెప్పటలో వారబడితిని ని ఒక్కొక్కరున్నాను.

వాకు నున్న మాను చూపబడలేదని వాసాక్ష్యములో చెప్పినప్పుడు నున్న మానేదని వాడుభిప్రాయముకాదు. నున్న మా కొనకు నేను చూడలేదు. ఆ అర్థము. నున్న మాను చూపుచు నేను ముద్రయికి అనుగలేదు. ముద్రయి నన్ను తీసికొని వెళ్లి నున్న మాను చూపవలయునని వాడు ద్వేషముకాదు. అది రంగపురములో నుంచుండెనని విన్నాను. రంగపురము నూజి విడుట 8, 10 మైళ్లలో నున్నది. రంగపురముకు వెళ్లి నున్న మా ఉన్నదో లేదో చూచుట అవసరమని నేను తలచలేదు. ఎర రికో నున్న మాను కొనుటకై పంపితిని. కృష్ణరావు గారు వాగ్ధిక చెప్పినాడు. ముప్పిరేకు చెప్పినారు గాని వాకు బాధ కములేదు. వేడుకు గూర్చి నేను క్రద్దతీసికొనవలయునని జమిందారు అనుకుంటాడు. నున్న మా కొన్నుటకై పంపిన ముప్పిరి ఎందుకు సాక్షిగా విచారించబడలేదో కృష్ణరావు గారిలో నేను చర్చించలేదు. కృష్ణరావు గారి ప్రానుకుత్తును చదివిన పిమ్మట నయికియు నేను రంగపురము వెళ్లి నున్న మాను తిఖతీ చేసినదో ప్రయోజనముకలదని నేను అనుకునేలేదు. నేను చూడనిది నున్న మా ఉన్నట్లు నేను ఎరుగను. నున్న మా చూడవలసిన జరూరు వాడలేదు. నేను నున్న మాను చూడవలసిన అవసరము లేదు. నున్న మాను వాకు ముద్రయి చూపలేదు. నున్న మాను ఇచ్చమైన విషయమున నేను తలచనను.

ప్లానుల నిర్ధారణ చేయుటకు ఒక ఇంజనీరును ఏర్పాటు చేయబడెనోమో నేను ఎరుగను. ఈ సంగతి ముద్రయి వాగ్ధిక చెప్పలేదు. 20-8-15 తేదీకి పూర్వము ప్లానుల తయారు చేయుటకు ముచ్చటించి నేను ఎరుగను.

వాడే మాస్తరు గారి యొక్క ను ఇంజనీరుగారి యొక్క ను ఇంజనీరులకు వకళ్లకుంపురు 4-10-14 తేదీని ముద్రయి వాగ్ధిక వ్రాసిన జాబును చూచినాడు.

20-8-15 తేదీకి పూర్వము ఇంజనీరుల నియమించుటకు నటుల వాకు తెలియదని నేను చెప్పినమాటలో నిజములేదు.

ఎస్టిల్లు కలెక్టరు వాకు ఇంజనీరుల నిర్ధారణ పంపిన జ్ఞాపకము లేదు.

వాకు ఇప్పుడు చూపిన ఇంజనీరుల యొక్క 2-10-14 తేదీ నిర్ధారణయొక్కయు, వాడే మాస్తరు గారి నిర్ధారణయొక్కయు అక్షిను వాగ్ధిక చూచినాడు. వీరివకట్ల వాకు వచ్చియుల భావకము.

వాడే మాస్తరు గారి ద్వారా నేను ఎరుగను. వాకు మాట్లాడు అనుగూలలో చూపుచున్నాడు.

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రమహాశాసనం	2
గుంటూరుమండల సంస్కరణసభ, చిత్రకావ్యము	3
మాజుపీఠాధ్యక్షులు	4-5
కృష్ణానదీపరీక్ష	
పరిపాలనా సౌకర్యము	6
స్థానికదాతలు	7
విద్యాపాఠానుబంధము	
విశేషతంత్రీకావ్యము	8
తేజోవంత్రీకావ్యము	9
మామిడిపాఠము	10
ఇంగ్లీషు తంత్రీకావ్యము	11-12

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1916 వ సం॥ మే నెల 17-వ తేది

బుధవారము.

పరిపాలనా సౌకర్యము.

గౌ॥ కేశవశిల్పగారు మధురలో నిచ్చిన యువ న్యాయములను నరాజుగారు శిక్షణను పరిపాలనా సౌకర్యమునకును అవలంబించవలసి యుండు పద్ధతులను కొంతవరకు ముచ్చటించిరి. శాసన నిర్మాణసభలో అనధికార సభ్యులు స్వల్పవిషయములచర్చకు ఎక్కువగా తెచ్చుచున్నారను ఆధ్యంత్రమున ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ప్రస్తుతపు పరిపాలనా విధానమున విచారింపి తప్పజాలదని వాదించిరి. 142,350 చదరపుమైళ్ల రాజ్యమునకు ఒక్క కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమున్నది యట! నాలుగుకోట్ల ఇరుపదిలక్షల ప్రజల ప్రభుత్వమునకు లోనై యున్నారట! అందులో ప్రభుత్వాధికార మా నిరంకుశాధి కారులు కేంద్రీకృత మొనర్చి పెట్టుకొనినారట! గౌ॥ కేశవశిల్పగారి కేంద్రీకరణమును మాన్పుటకు మార్గము లాలోచించి తెలియపరుప నుకట్టినారు. వాని విమర్శకు కడంగుటకు ముందు ఈసలహాలోనే పిల్లెగారు చేసిన యొప్పుదల నొక్కటిని ఆంధ్రప్రజ ముఖ్యముగా గమనించదగి యున్నది. పిల్లెగారి ననుసరించి మనరాజధాని విస్తీర్ణముచేతను జనసంఖ్య చేతను ఏకపరిపాలనకు దగియుండలే దనుట స్పష్టము. ఇందులోనే రాజధానిని విభాగించిన యెడల బాగుండు నను సూచనగర్భిత మయినను కావచ్చును. కాని ఆంధ్రరాష్ట్ర మాదర్శముగా కోరదగినదే యైనను వెంటనే వాంఛింపరాదను గౌ॥ పిల్లెగారు ఈసూచన యొనర్చురా యనుటయే సందేహము. అనున తాత్కాలికముగా ముందు నకు విభాగము లైనను విభజితప్రాంతముల కెక్కువస్వాతంత్ర్యములు కలుగునట్లుగా కొన్ని సలహాలు చేయుట పిల్లెగారి పంటి జాతీయవాదులకు స్వాతంత్ర్యపరులకు వైజముగానే యుండును. మీ ప్రభుత్వాధికారములను కొన్నిటిని స్థానికాధికార సంఘములకు నిచ్చివేసిన యెడల ప్రభుత్వపు బరువుతగ్గునని తెలియపరుచున్నారు. స్థానికాధికార సంస్థలకేర్తులను, ధర్మములను, ఆధారములను ఎక్కువ విరళము లొనర్చవలయునట. పట్టణపాలక సంఘములకును లోకలుబోర్డులకును ఆరోగ్యము, రోజులు, వేదము, విదా

నాన్నగు శాఖలపై అధికారము ఎక్కువ శృంఖల విరహిత మొనర్చుట మాత్రమే కాక పోలీసుశాఖపై కూడ సభికార మియ్యవలయునట! పోలీసు కొలువును రెండుగా విభజించి ఎక్కువ శిక్షణ కావలసి రాజకీయాధిక కార్యములలో మెలగు పోలీసును సామాన్యరక్షకభట శాఖనుండి ప్రత్యేక పరచి ఈ సామాన్యశాఖయు స్థానికసంస్థల కధికార మియ్యవలయునట. స్థానికసంస్థల నీరీతి విరళాధికార యంతముల నొనర్చినయెడల ప్రస్తుతము మాకు ఇంజనీరింగు కళాశాలలేదో, వైద్యకళాశాలలేదో యనుచుండు మొరలకు ప్రతీకారముగ ప్రభుత్వమువారికి విశేషము బరువు పెట్టక కొన్ని కొన్ని జిల్లాబోర్డులే చేరి కళాశాలను స్థాపించి నడుపకు వీలగునట! గౌ॥ కేశవశిల్పగారు ముఖ్యతమనుగు నాధిక సమస్యను మరుసలేదు. ఒకవైపు నుండి ప్రభుత్వమువారు ఏదేని ఒక పన్నును స్థానిక సంస్థలకు వదలివేయవలసిన దని కోరినారు. అట్టి పన్ను మత్తుపదార్థములమీది పన్ను నుటను సూచించినారు. రెండవవైపునుండి ప్రజల ధర్మమును గూడ తెలియపరచినారు. ప్రజలు పన్ను లిచ్చుకొనుట కధ్యంత్రము లేదు గాని అచ్చు కొనిన పన్ను లెచ్చుచేటి పోవునో తెలియనియవ్వడచ్చుకొన నెవ్వరును నిర్వహించ రనుట విశేషపరచినారు. పిల్లెగారి వాదమునందు మిక్కిలి కటుత్వము గలదనుటకు మాత్రము సందేహములేదు. ప్రజలెప్పుటికిని ఊరిజాతరలకని ఊరికివచ్చిన గాయకాదులను ఉద్యోగస్థులను సంబోధ పెట్టుటకని ఊరిబడి కుతులకని ఊరి వైద్యులకని అనేకవిధముల కల్లములవద్ద ధాన్యముల రూపముగను ఇంటివద్ద ద్రవ్యము రూపముగను నెన్నియో విధములుగా ఉన్నదినివ్యయము చేయుచున్నారు. హృదయ మీ వ్యయమునం దిది చేయుచున్నారనుట యతి శయోక్తి కాదు. కారణము తాము ఇచ్చునట్టి ధాన్యము ఇచ్చునట్టి ద్రవ్యము ఎల్లయు ఈపనికి ఈ నమ్మకస్థునికి ఈప్రాత్రునకు ఇచ్చుచున్నా మని వారెరుంగుదురు. సంఘాపయోగమునకు నొదపు పన్నులును ఇట్టి ప్రత్యక్షపద్ధతికి భాజనము లగునేని ప్రజ వారికి విముఖుగుననుట కల్ల. ప్రజ కేశకార్య నిర్వహణమున భాగము కలుగుటచేత నుత్సాహము లోనే క్రొత్తబడువులు భరింపబడు ననుటసంభావ్యము. మరియొకసంబాధమున క్రొత్త శాసననిర్మాణ సభలసభ్యులు చేయగల్గినవని వర్ణించుచోల కేశవ పిల్లెగారు నిర్వచితసభ్యులు కొన్ని యవ్యాయముల నవనముంపగలిగినను కొన్ని స్వల్పదోషములను సర్వకలిగినను ఆధికపక్షముగా ప్రభుత్వమువారి నేమాత్రమును కడల్చబాలినా రై నారని వాక్రుచ్చిరి. అదాయవ్యయపట్టిక చర్చ వట్టి యట్ట హాసమే. ఆధికసంఘము నామమాత్రమే. అంతయు నేర్పాటుచేయువారు ఆధిక కార్యనిర్వాహకసభ్యుడు అతని సహాయకులు. అనుమోద మిచ్చువారు ఇచ్చుటి గవర్నరుగారు. పై గవర్నరు జవరలుగారు. మన నిర్వచితసభ్యులు అరచి నోరు చేసికొనవలసి నదేకాని ఆవంతయైన వారి యభిప్రాయము ఫలించుటకు వీలులేదు. శాసననిర్మాణసభలో నాధిక స్థితి ఇట్లేర్పడగా లోక బోర్డులలో సర్వమునకును కలెక్టరు ఖాయండు. అతేకాక లోకలు బోర్డులకు పరిపాలకసంఘములకు వారికి వసూ

లగు స్వల్ప మొత్తములుపోను ప్రభుత్వము వారిచ్చి నవే గ్రాంటులు. ఈపిట్టి ప్రజకు పన్నులు ఉపయోగపడు పొంత ఇట్టిదను నిశ్చయ మెక్కడి నుండి వచ్చును? ఆనిశ్చయము లేనప్పుడు తెంపు కలుగుమనిన కలుగగలదా? కావున గౌ॥ కేశవ పిల్లెగారు చెప్పరీతిని ప్రభుత్వమువారు స్థానికసంస్థలకిప్పుటి పన్నులలో నొక్కటిని స్వాధీనము చేసి వేసి వ్యయాధికములకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చినయెడల ఉపయోగకర కార్యములకు ప్రజలనుండి క్రొత్త పన్నుల రూపముగా నేమి ఇతరవిధముల నేమి ద్రవ్యము ప్రవహింపగలదు. ప్రభుత్వము వారికి సూక్ష్మ విచారణయు తగ్గుటేకాక తరగము కలుగుచుండు దండుగవ్యయము కూడ తప్పిపోవును. ప్రభుత్వము వారు రూపాయిలో చేయుపనిని స్థానికసంస్థ అర్థరూపాయిలో అగవా ముప్పానలా లో నిర్వహించ గలదనుటయు నిజమే. ఆవిధముగాను లాభమేలదు. స్థానిక స్వాతంత్ర్యము లొసంగుట యనిన నన్నిరీతుల సభిచ్ఛికి శోధ్యమటయు లేదుభారమును తగ్గించకొనుటయు గదా ప్రభుత్వమువారికిని? ఈవిషయమును మన ప్రభువులు గమనింతురా? గమనింపగలరా?

చిల్లరపరిశ్రమలు.

మనరాజధానిలో కర్మాగారములను నిర్వచనము క్రిందికిరానియట్టి చిల్లరపరిశ్రమ లెన్నియో సాగుచున్నది. ఆపరిశ్రమలజాబితాలో కొన్ని పరిమిలులుకూడ చేయుచువనియెడల నెట్టిపరిశ్రమ లింకుచేరుచున్నవో కొంతవరకర్థముకాగలదు. కాఫీ సిద్ధముచేయు కర్మశాలలు, ప్రత్తియేకి శుద్ధిచేసి పది యంచు కర్మశాలలు, నూనెయొక కర్మశాలలు, అచ్చు కూటములు, అట్టుకట్టు కర్మశాలలు, నారపనిచేయు కర్మశాలలు, రబ్బరుకర్మశాలలు, ఇటుక పెంకుల కర్మశాలలు, కలకకర్మశాలలు, తోళ్లకర్మశాలలు, పొగాకుకర్మశాలలు ఇతరములు అన్నియు చిల్లర పరిశ్రమాగారములలో చేర్చబడియున్నవి. ఇందు లో కొన్ని యంత్ర సహాయకములు. కొన్ని అట్టి సహాయము లేనివి కలవు. మొత్తమునకు మనరాజధానిలో చిల్లర పరిశ్రమలములలో జేరదగిన ప్రతిష్ఠాపకము 88 నమూనాయి యున్నవి. 50 గుం మొదలు 2050 గుర వరకును వీనిలో కర్మకరులు పనిచేయుచున్నారు. మొత్తముమీద రాజధాని యంతటను 17,080 గురు ఈ చిల్లరపరిశ్రమలలో పనిచేయుచున్నారు. ఇన్ని తెరంగుల పరిశ్రమలు చిల్లరపరిశ్రమలునుండి ఇందరు కర్మకరుల కీపరిశ్రమ లలో జీరంము దొరకుచున్నప్పుడు మన యాంధ్ర మండలములలోని చిల్లరపరిశ్రమల సందర్భమున పరిస్థితి యెట్లున్నదో గమనించుట మన మెక్కడ నుండునదియు మదిపు వేసికొనుటకు సహకారి. 88 కర్మశాలలలో నాంధ్రమండలములయందు పది మాత్రము కలవు. వీనిలో నొక్క నోళ్లకర్మశాల దక్కలేక్కీన వన్నియును పరిమిలులుగానో నూది కర్మశాలలుగానో కల్పించుచున్నవి. అగగా అపకృ పదార్థములను సులభముగా నెగుమతిచేయు సాధనములను మనము కల్పించుకొనినాము. 88 ట పది, అవియు అనర్థదాయకములు, మన పాలిట పడి యుండుట మనకు కీర్తికరము! ఇక చిల్లరపరిశ్రమ లలో కడుపునించుకొనిన కర్మకరుల సంఖ్యను జూచినను మనకు తలపంపులే కలుగుచున్నవి. మొత్తము 17,080 మంది చిల్లరపరిశ్రమలలో పని చేయుచుండ అందులో మనవారు 375 గురున్నా

రు. ఇది యెంత మన గౌరవమునకు హానికరమో ఆలోచించు. మన రాజధానిలో పెద్దకర్మాగారములు అనేక తక్కువ. అందులో ముఖ్యములు ఈ నగరములోనే అమరియున్నవి. మరి ఇతరములు ఏ హద్దుర కోయంబుతూరులకో చెడియున్నవి. చిల్లర పరిశ్రమలలో వైన మనకు కొంత యభివృద్ధి వేళముండునేమో యనిన నదియును కానరాదు. చిల్లరపరిశ్రమలనిన కొందరు తృణీకారముతో చూడవచ్చును. కాని ఎక్కువ మూలధనము పెట్టలేని మనకు చిల్లరపరిశ్రమ లేకరణ్యములు. స్వదేశి విజృంభణకాలమును బాత్తావలని, నెల్లూరిని, బురుసులని ఆంధ్ర దేశమున నప్పుటప్పుట నెన్ని యోచిన్న కర్మాగారాలు పొడగట్టెను. అవియున్నయు నేడేమియైనో యెరుంగము. మళ్ళీ యాశానాకొచ్చిన తరువాత్తులు వారపరిశ్రమ యందు హెచ్చుగా పరిశ్రమచేయు చున్నవి. వార పరిశ్రమకును నాంధ్ర మండలములలో నెడలెడల పోలేను. ఎడమున్నను పనిచేయు వాచేరీ? పొగాకుపరిశ్రమయు విట్టిదయే యని మా యభిప్రాయము. ఆంధ్రు లొక్క చిత్తావృత్తు చిల్లర పరిశ్రమల వైపునకు దృష్టిమరల్చి తమకుగల యుత్పాదముల నుపయోగించు కొందురా?

మన నగరపాలకులు - మహాపురుషులకు గౌరవము.

నిన్నటిదినముననగరపాలకులు సమాజేమైనయెప్పుడు చచ్చిండుట కంతపాత్రము కాకూడని విషయ మొకటి చచ్చింపబడినది. కడ్డకు ఆకాశాకాశము ది ను బ్రహ్మవిద్యార్థులగా రును ఇతరులును పట్టణపాలక సభ్యులుగా నొక కాలమున నాంధ్రపాలకులుచే వారి గౌరవార్థము ఇదివరకు నిట్టి సందర్భములలో నవలంబింపబడుచు వచ్చిన యాచారము ననుసరించి సభ యాచరముననది ఈ ప్రక్రమముగా ఆధ్యక్షుడును మరికొందరు విరోధియును సభ్యులును గౌరవము నూపించు తీర్మానము మాత్రము చేసి నచాలు నని యు సభ యాచరమున నీ సందర్భము వాదించిరి. అందులో నొక్కరు అందరు నెన్నడో ఒకకోణుచావలసి ననచును ఒక్కరుచచ్చిన తర్వాతవారు పరియేల ఆపవలయుననియు మున్నగు ప్రశ్నలను చేసిరి. వీరిప్రశ్నలకును నొకపల్లెత్తు కాణ్యకశివకు ఈమాటలవలననే స్పష్టము. కావున విమర్శచేడవలయు. ఎటులైనను సభ నాపకలయునని సభ్యులలో మరియొక్కరు ఇంకొక సభకలకు. పోవలయునని వాదమును తెచ్చి యుండుటయు తేలికపర్యవసానకర్మచున్నది. ఎటులైనను మననగరపాలకులు తుట్టుకుదను సభ వాటి కీర్తికేసులకు గౌరవించుటలో తప్పు నే గౌరవించు కొనువారైరి. ఇందుకు సంకసింపవలసినదే కదా!

గవర్నరుగారి యంగరక్షకులు.

మన గవర్నరుగారి యంగరక్షకులు యాధ్యక్షుమిని సేవచేయు నిమిత్తము బయలుదేరి పోవుచున్నారు. గుర్రపు బండ్లకాలమున నెక్కువ యావయోగకారులుగయండిన యంగరక్షకులు నేడు గవర్నరుగారి గౌరవమున హెచ్చించుటకు మాత్రము పయోగపడుచున్నారు. పదవి విహీనులలో నొక్కటియగు నీసర్వకొరవముల లక్ష్యమునేయక సామ్రాజ్యరక్షణ నమస్కరించునీ దృష్టియించి మన పెట్టకడు ప్రభువుగారు తమ యంగరక్షకులు యాధ్యక్షులగునని బోధననుమిని నిచ్చియున్నారు. అందుచేత వీరు త్వరలో ప్రయాణము గట్టుదురు. వీరికి తగిన సంపత్ ముండుటకు వాలోచించుటకు గాను ఈమద్రాసు జిల్లాకలెక్టరు పదవిలో నుండు జనరంజకులు వర్మకు వి. సి. ఎన్. గారు నిన్నటిదినము సభకువారి. భోజనము, బాణాసంచు సంపత్ములు ముఖ్యంగాగా నుండగలవు. రైలుస్టేషనునకు ప్రజలంపులుచూడి పోయి యాధాపనికపోవు ప్రభుంగరక్షకుల మున్నుంతుగాకయని వర్మకుగారు కోరుచున్నారు. ఇదియెంతయు సమంజసము. ప్రభుంగరక్షకులు సామ్రాజ్యమున కంగరక్షకులుగ గణింపబడవలయును. నిన్నటిసభలో అచ్చటనే రు ౭7౭ లు వసూలుచేయించు బహుమతిగాక.

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురిలోని మహావిక వ్యాధి:— మే18న తేదీలో సంకెనుగువారమునకు 15 గంటల మహావికను పోకినది. మహావికయవలన 5 గురు మరణించినారు.

కృష్ణానది ప్రయత్నము:— మోరనునకు పోవలయు మెయిలు తపాలకు కృష్ణానది ప్రయత్నము కందజేయుట కొరకు నుదరాను జనరంజ పోస్టాఫీసులో 2) తేదీని సాయంకాలము 4.45 గంటలకు కట్టివేయబడును.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము:— మదరాసు ప్రాజెక్టు క్యాబినెట్ కి. శ్రీనివాస అయ్యంగారును. ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోషి ఎమ్. ఏ. గారును మదరాసు సిండికేటు సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

కలికట్టు మెయిలు రైలును:— కలికట్టు మెయిలు రైలును నాణ్యగుగంటల పరిమితియు లాభప్రయోజనమును దృష్టి గడుక కలికట్టు మెయిలురైలు 12 గంటలకు బటువాదా చేయబడును.

బ్రిటిష్ కేసు అప్పీలులో సమాజము:— వీరరామున మొకలియూరవీధి నుండి రెండవ కృపామున 21 తేదీని ఆదివారమునాడు రిజిస్ట్రేషన్ కలెక్షరును సాంకేతిక సమాజేక జయభద్రుడు.

ఇంగ్లీషు మెయిలు స్టేషను:— ఇంగ్లీషు మెయిలు స్టేషను ఈనెల 20 న తేదీ తపాలాముఖును పోస్టాఫీసులే రమ్మచేసి తలచుచున్నారు. అటువచ్చియెవల ఇంగ్లీషు మెయిలు తపాలా మదరాసులో 22 న తేదీని బటువాదా చేయబడును.

ఒక విచ్చివాసు:— విశేషపు అనుభావము క్రైస్తవుడు ఒకటి యిండియా రైలుస్టేషన్ కంపెనీలో కొన్నాళ్లు ఒక రైలుకుగా పనిచేసియుండెను. అతడే కారణముచేతనే పిచ్చెత్తిపోయి చెన్నపురి పిచ్చి అనుపత్రిగా పరియెంద్రుండయిన నిరసించుచుండెను. క్రిందటి శనివారమునాడు రాత్రి ఎట్టకో తప్పించుకొనిపోయి ఆపివెళ్ళుచు మదరాసులో సంచరించుచుండెను. పోలీసుగారు వారిబుధువుల యిద్దర్నీ ముఠాకొని వారి నెవ్వరు బాధలేకుండీ. ఆదివారమునాడు యంకాల చూపిచ్చివాడు రానుచు “వడ్డేవైద్యుచ్చ” కి పోయెను. అచ్చటి మతకురువు వారిని “సీవెవని” యాడగా “నేను బాడ్డేవైద్యుచ్చ గాని అల్లువ” నని చెప్పెను. వారిమాటల నచ్చి ఆ మతకురువు వారి నవలీనుకి పంపి వేసెను. పోలీసు వారికను వారిని వెదకుచున్నాడు.

స్వామిస్థాన వార్తలు

ఎక్కువ భీషు వెలిదెప్పి మేకస్ట్రీటుకొట్టు

సి. డి. ఎన్. పిల్లేగారు
17, మే, 1916.

విద్యార్థి మోసపోవుట:— క్రిందటి నెల 17 న తేదీని తంక కలెక్టరు నాయంతరము గల పొన్ను స్వామియను గోపాల అను వాడును గలసి ఎలిరాజును ఆంధ్ర విద్యార్థిని మోసపుచ్చిరి ఆవిద్యార్థి భూసముద్రి ప్రాజెక్టువద్ద నేరయోజకుగా నుటకు చేరముచుండగా వారిద్దరును విద్యార్థి దగ్గరకుపోయి “కడవలో నింతకన్న మంచికప్పు దొరుకుతా” యనిచెప్పుచు వానితో సభ్యులుజేసి మాటుగొడ్డువెంబడి కొంతమారును తిను కొనిపోయి అచ్చటకొన్ని నందుకుందామోవుమండి. విద్యార్థి కలెక్టరు లేకుండ మొదటి మద్రాసు ఒక ఇల్లడి గొలుగు కోడ్డునై బాధపడిచెను. అట్లువాడు వానిని తీసి చూచుచుండగా వారు బుగారపు గొలుసుయి. తాము పంతుకొనవచ్చుననియు వాని చెప్పి రహస్యముగా జెప్పిరి. ఇంతలో మరియొకడు ముగత్తుగొనవచ్చి “కాబంగారపు గొలుగు దొరికిందా” అని వాని నడిగెను. విద్యార్థి ఆగొలుగుగొనవచ్చుమండగా మొదటి మద్రాసు బానిచేయిట్లుగాని అపేక్షనెను. పిమ్మట వారిక రహస్యప్రదేశమునకి వాని బంగారు ముదరు రిచ్చివేసిన ఆగొలుసుతము తానే తినుకొనవచ్చునని చెప్పగా

అట్లుగాదాగొలుగును తీసికొని వారికి తప ముఖులని నిచ్చి వేసి ఇంటికెక్కిరి అది ఇల్లడి గొలుగుననుగుతి తెలసికొని పోలీసువారికా సంగతి తెలియజేసెను. పోలీసువారు మద్రాసు నిర్దేశపట్టుగాని అట్లుచేసిరి. కేసుచాలోగో వచ్చిది.

నేరకును వోచా ఉచేయుట:— కలెక్టరుగారి నొక కంపెనీ ఏకైకముగానున్న జేబ్బుగోగాను గారి బట్టరు యజమాని తన్నువోగమునండి తొలగించెను. కన్నురేత వాని లీనవాలోనుండి నూరయూహముల నొలుచు దొంగలాడి ఒక చెట్టుకింద పాతివెట్టెను. పోలీసువారు గోటును వెదకితీసిరి. పిల్లెగారు కేసు విచారింపి యాద్రాసునై నేరకు నిరధరతి వానికి ఆచూకములు కలెక్టరు నిధించిరి.

వాణిజ్యవిద్యార్థుల కలెక్టరు ప్రామాణ్యము:— బ్రిటిష్ కలెక్టరు ప్రామాణ్యములో ఉపాధ్యాయుడుగా నున్న రంగస్వామి అయ్యంగారింబ మునుస్వామి అను 12 ఏండ్ల బట్టవాడు నాఖరిగానుండెను. వాడు జనవరి 22న తేదీ రూ 150ల విలువగల బంగారు గొలుగు నెటులనో తప్పించి చెన్నపురికి వెదలిపోయి కోయూరు మూలూరువద్ద వాగొలుగు నొకపోట ఇనుకలో పాతివెట్టుచుండెను. ఆదివారం ఒక మహాదీను శ్రీ “ఆంధ్ర కేసు నెండుకు పాతివెట్టడం” అని పుకగా ఆపట్టువాదా మాటలనమ్మి ఆగొలుగు నక్కడవదలెనే రాదురోజు లాయూలోనుండి విచ్చుట లేదనియెను. ఇంతలో పోలీసువారు బట్టవానిని పట్టుకొనిరి. కేసీక జన విచారింపబడినది. మట్టవాడు తననేరము నొప్పుగాని ఆ మహాదీను శ్రీ గొల్లి బ్రిటి చూపించగలనని చెప్పెను. కేసు విచారింబయివచ్చిది.

బజార్ల సాహెబు బహద్దరుగారు.
బార్లిహు పోలీసుకొత్తు.

కర్తవ్యము మోసము ప్రమాదము:— వారు మొదలి అనుమనాదల్చి బట్టరు కర్తవ్యము క్రిందటి నెల 30 న తేదీని నుదరాను బట్టరు కర్తవ్యము రాజసమురల్చి అనువానినంద్రుండి రూ 250 ల విలువగల బట్టరు తప్పించెను. వ్యాయాధికారి కేసు విచారింపి, మద్రాసుకి నాణ్యముగా 4 కలెక్టరు రూ 50 ల జవాబుమును విధించిరి.

అలహాబాదు కాపీరైటు కేసు.

అలహాబాదు మే 15— అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయమున అల్లీ పాఠశాలభావల విద్యార్థియును గూర్చి “క్రీస్తు కాతే” అల్లీ పాఠశాల భావల అభ్యుదయమును కానరే ఉలామా అబ్దుల్ జబ్బీ అను నతడు వ్యాసి కాపీరైటు చేసి ప్రచురించు ప్రస్తావన కాపీరైటుకు వ్యతిరేకముగా రావలయునో, రావలాయునో అనువాద ప్రయోజనములకు, కానరే ఉలామా అబ్దుల్ జబ్బీలకు నతడు కేసులెచ్చెను. ఫిర్యాది విశ్వవిద్యాలయము అభ్యుదయమునా నొకడుగాను పత్రికగావలసిన అల్లీ పాఠశాలభావల విద్యార్థియును విడిగా ప్రకటించెను ఇదిపరీక్షకులనుండుచేవామోసంజడవని. రాజదయాల్, రామనారాయణకం వెనీవారు, విడివిడిగా ప్రకటించబడిన వీరినిహెచ్చ ఒకప్రస్తావనగా ప్రకటించెను. ఇద్దరులు కాపీరైటు ప్రోహముచేసిరిని ఫిర్యాదివాదము తరువాత, కొంతకాలమునకు ఫిర్యాది జేజగా మూసపరీక్షలయందు అల్లీపాథావలమును గూర్చి ప్రకటించెను. తన స్వమునకు నవప్రార్థి కాకలెకని ఫిర్యాదివాదాలెచ్చెను. అలహాబాదు జిల్లాజడ్జి ఈ దావాను తోసివేసెను. ఫిర్యాది అలహాబాదు ప్రాజెక్టులో అప్పీలు చేసెను. ఫిర్యాది అల్లీపాఠశాల భావలలో పత్రికకుడై యున్నందున తనఅభ్యుదయమునట్టి విద్యార్థినిభావము నేర్పజది కప్పడది ప్రకటించెను. తక్కిన పరీక్షకులతో గలసి పరీక్షకుగా వలసిన విషయకృత ఆ నేర్పజనినందున నుండుప్రకటించిన ప్రస్తావన కాపీరైటు విశ్వవిద్యాలయధికారుల స్వాధీనమును మున్నది. విశ్వవిద్యాలయధికారులు తాము ప్రకటించిన విషయకృతము కాపీరైటుకు వదలుకొని లోకులకిచ్చివేయుదురు దీనిని విశేషముగా ప్రకటించి అట్లుటలన లాభము రచ్చునని తలచినవారె వరె నను ముద్రించి ప్రకటించ వచ్చుననియే విశ్వవిద్యాలయధికారుల యుద్దేశము. ప్రాజెక్టు క్యాబినెట్ యు అప్పీలుకు తోసివేసిరి.

మూనుగలో చాలకాలమునుండి ఎండ లతి త్రమముగా నుండి చాల వేడి గానుండినన్నియధ్యాత్మము కొన్నిగంటల కలకు మంచివారి కురిసివది.

అండక్ మే 16. — బి: పెట్రోగ్ గ్రామ ప్రకటనము.
 సం నిట్లు చెప్పబడింది — కాకసము రంగమావందు మునా-
 తుక్ వైపు చేయ శక్తి నివ్వబడును పనికిలింపితిమి. డయా-
 బ్లెక్ ర్ లట్టువచ్చును రవ్వను సేనా కుర్డను తినివేసె-
 ను. మోనుల్ లట్టు విజ్ఞాభించును మేను రాబెండోక్ క్షేత్ర-
 మామెదిలి ఫిరంగిముగు నిలవను స్వాధీనము చేసికొంటిమి.
 అచ్చట శత్రువులు ఆరుగురులును, ఆరుగురులుతో వచ్చు-
 వారిని వదలి పారిపోయిరి. మాన ఆశ్చికదళము వారిని వెంట-
 నంటి పోవుచున్నా.

ఇట్లీరంగము.

కోం, మే 16—ఇటలీ నా రిస్టో (చకటింబి:—ఇటలీ
వారి వర్తక సేవ ఆడెమెల్లోరంగున ఒక ముఖ్యమగు
గుట్టను 10 శేల ఆముగుల ఎత్తుననున్న క్రోజాక్ డెర్బిపూల్
కొండను స్వాధీనము చేసికొనిరి. లాడోలోయరుందురుము
నాటికొరకు నుండున వచ్చితిమి. లాగరికాలోయరుండు
ప్ర్యుయనున అగ్నివర్షమును గుఁపించిరి. వారికి పుత్రిగా
ఇటాలియన్ ఫిరంగిసేం ఫిరంగులు వేసెను. బానోస్టోనుండి
మాంటిసిరోవఱకు ఫిరంగి బుద్ధులు అతి తీవ్రముగా జలుగు
యన్యు ని.

మిత్రముండలి, గీను

వాహనము నెం 16:— అందన నెం 15:— డెయిలీ లెలి
గ్రాపులు ప్రతి రోజున విలేజుకు డెయిలీ (వారము నున్నాడు:—
గ్రామమును విడిచివదిలి వారికి జలమునున్న రాయవారపురము
లలో ఉపద్రవకరమైన ఒకటి నున్నది.

జర్మను బలైయును సైన్యశిబిరము.

పరానువాదు బాంబులు వేయటం.

లాహోరు మే 16 :—అండన్ మే 15 :—తైముస్
 కృత్రికా నక్షత్రం కా విశిష్టత దీని వాగ్మయమునాడు :—
 దేదగాడేను వాయవ్య శంకు 40 మైళ్ళ దూరముననున్న గాంతి
 యందలి జన్మను బల్లెలయచి ద్రావ్యశివినబడవై పరానువాదు
 499 బాంబులు పేసెరి.

உருவி

దాచి ఉండిన 'మాంసము'

లాహోరు మే 15, 1857 కే మే 15 :— సెంట్రల్
 న్యూస్ పేపర్ లా ఆమ్స్టర్ డామ నిలేఖన బిట్టుకాగి యాచుకా
 దు:— దాని పేర్లుబడిన నాంపడు జ్యూనియో కహోనుకా
 సలయలందు ఆవిశకు గా నోటకుమన్నది బెర్లినుగరపు హోట
 లునాం దగ్గిందలును అంద్రేకేకుంత్రి గానో రేపటిదియు కల
 నీ ఈనుమస్యని ఏదో బింబిమకు గా నున్నదిను కొందును.
 ప్రస్తుతము మూపడు బిక్టోరియావ చారణానకు ఒక్కొక్కరికి
 షే సానుకులె ఎన్నుకల బిట్టుకేనని బెర్లిను రో టూగ్ బ్లాట్
 పత్రిక వ్రాసెనుచున్నది.

జర్మనీ : రి రీగాయద్ ప్రజాతత్వ ములు.

అలహాబాదు మే 17. — బండరు మే 15: — రి కారంగ
మునందు జర్మనీలు భూ ప్రైవ్య సావికానికలములతో యొద్దమా
రంభించవలచిన విషయమును గూర్చి ఒక ప్రైవ్య ప్రతికా విలే
భవ సిట్టుచున్నది. అందునను: — జర్మనీలు ఈ ప్రధటి వారం
భించినయెడల రి పెంపెల 12 కలకు పెద్దయొద్దనాకలు (డె
హ్నట్లును) చిన్న చిన్న యెక్కినాకలును వివియోగించవలసి
వచ్చును. దీనివలన హె లీ గో లాండు రంగము
నందు కేత్రపుల ప్రైవ్యము రి గ్గును. బాల్టిక్
నముద్రపు సాభివ్యాయనందు గహలు బాహునాడు రిగి బావు
దురు. ఇట్లు మూహస్థలములందు జర్మనీలు లేకు ప్రైవ్యమును
వివియోగించు నెడల అంగ్లదమ్యసలుకలసి ఎంతవనినెను
శేయగరు.

2000-01-01

కలశాస్త్రము 18. — అమారానుండి కుగళేశ ఆంబు
లెన్ను సంఘమువారి కిట్లు కంటివార్త వచ్చెను : — శత్రువులకు
మఱుకుము. కైదీలించి నారకైదీలను తీసివేసి నప్పుడు అకై
దీలలో విసేదవేసేది ఛాటర్లీ అనబడ దొకడుండెను. ఇతడు
కుగళేశ ఆంబులెన్ను దళములోనివాడు. ఇతెల్ అమారాను
అతడు వదిలినప్పుడు జులెల్ బొప్పెనుడును. అతడుకటాలము
ను సొల్లియుగానున్నట్లు చూచితిమి అతడు చెప్పెనున్నాడు.

డిల్లీ సర్కారుకు స్వక భాండాగారము.

శ్రిలి సర్వజనపుత్రక భాండాగారము వారు మొన్నటి
దినము కర్నూలు లీమకొ గారి చివరమొక్కచోట క్రింద నొక సభచేసి
తృప్తకభాండాగార కార్యవర్గాహక కమిటీని ఏర్పాటు చేసిరి.
ఈకమిటీకి సభ్యులుగా మావ్రీ ఉపాధ్యక్షుజనబద్దీక్, బాబు
ఎస్. ఎన్. బోస్, ఎఫ్. జె. వెస్టర్న్, లూలా పాలిగ్రామ
గారు ఎన్నికైనవరే.

వెలింగ్టన్ పబ్లిసి.

బాంబాయి మే 16:— వెల్లింగ్టన్ ప్రెస్సిడి కౌంట్
కాలకు సెలవువారికింకను స్వచ్ఛమైన బోవువన్నరు
బాంబాయి యధ్యక్షమాయుని (ప్రీ)కాఖరు ఈమె అధ్యక్షు
రాలై యొప్పుయరులన నిధి కమిటీలోని (ప్రీ)కు, ఆమెను
నత్తరించి జ్ఞాపకచిహ్నము నొకదాని సమర్పించి. ఈ
యొక్కనకు యధ్యక్షమాయునిధి భరణమునందు జరిగినది. కమిటీ
ఈసాధ్యత్తులై న పి. ఆర్. కేబెల్ గారు జ్ఞాపకచిహ్నమును
సమర్పించుచు, వెల్లింగ్టన్ ప్రెస్సిడి తమనిధికి వేయుచున్న
మహాపకారమును వర్తించి మెచ్చుకొనిరి. ఈ యభినందనము
నకు వెల్లింగ్టన్ ప్రెస్సిడి సభవారికి సమర్పించి స్వజ్ఞాన
వ్యాసకు గానించెను. అనెచు ఆమెతో ప్రేమరసము
లోయి వీడ్చొల్లిపిరి.

హుగ్లీ.నదియందు పెద్దసారచేపలు.

మఱి మూడు పట్టాకొన బడుట.

కలకత్తా, మే 16. — కలకత్తావద్ద హుగ్లీ నదిలో శవ
సారచేపలు చాలామందిని గడచిని రెండుమైలులలో కలకత్తా
ఉత్తరభాగమునందు జరులు స్నానము చేయుచోట్ల మఱియూ
దు సారచేపలు పట్టుకొనబడినవి. రెండు చులలలో జీర్ణము.
యూపవదానిని చేపలుపట్టుకొనుచు దొకడు గాలముచేపిపట్టు
కొనెను. సోమ వారమునాడు సాయంత్రము హుగ్లీ షఫూల్
వద్ద పట్టుకొనబడిన సారచేప చాల పెద్దది. దానిని పడుగు ఆరడు
గులం దేను. వీరిని పట్టుకొనినవారందఱికి పోలీసుకమిషనరు
గారు బహుమతులిచ్చుచున్నాడు.

బొంబాయిలోని పోర్చుగీసు వజలు.

త్తిరు రాజశాసనమునుగూర్చిన కలవరము.

బొంబాయి మే 16 — పోర్చుగీసు ఇండియాకుందలి ప్రజలు పోర్చుగీసు రాష్ట్రమును వదలు విషయమునుగూర్చి వచ్చిన లిస్బన్ రాజకానమువలన బొంబాయిలో కలవము గలిసిందని ఒక సత్తీక వార్తయిచ్చును. బొంబాయిలోని పోర్చుగీసు రాయబారి సీన్ డి కాన్సోవాగారిని ఒకత నంద ర్పించి మాట్లాడగా వాఁడట్లు చెప్పెడి. గోవాలోని పోర్చుగీసు గవర్నరువనరకు ఈ కాననమును అనుబంధానికి దెచ్చి నిష్పంధ ముగా ఆచరింపబడునట్లు చేయుడు. అధికార రీత్యా ఆయన దీనివిషయమే వృతాంతమును రాజేను.

కర్తవ్యమువాడో సర్వో.

మాతృనీకానులను దాక్టర్ ఇ హాస్టల్ ఎడెగాడు
4, 5 విద్వతుడి కట్టిబవాడ్ చేశాడు. సర్వేయించు
డిగి. ఒకవోలు నాకామ్యునాలకొఱపడు, నాకాశ్రమ
విర్యానముకొఱపడు, రైలుపేటకొఱను ఉపయోగించు మంచి
రాయి అవరిమితముగా కొరకొడి. భూగర్భకాశ్రు వినుతు
మున శరీరముచేసి ప్రభావితగన్న ఈ దాక్టర్ గారు ఇటీవల
భూగర్భకాశ్రు పరిశోధక సంఘ సభ్యులుగా నేర్పు కొనబడిరి

ఒక మోసము.

మార్చి 17:— కరం చుప్పేకను నరేడు తన
యొద్ద అమ్మకత్తి గలదని తెలుపబడినది. బంధువు చేయగల
ననినను చెప్పబడినది. టూటిపూదకు బోయి అమ్మకు
వెండి నరకులను ఒక కుండులో పెట్టి నిప్పుపై పెట్టి మంటికి
చిన యెడల అవి తప్పక బంగారు కాగలదని జనులను నమ్మిం
చెను. 1000 రూపాయల నిబంధనల వేడి ఆధారముల నరకు
చెప్పించి నానిని తీసికొని పరుగెత్తిపోయెను. పోలీసువారు
తానిని పట్టుకొని బంధించి మొదటితరగతి మేజిస్ట్రేటువారు
తనను విచారించి 1000 రూపాయల జులూమా నాయకుని 2
సంవత్సరముల కఠింభైదును బంధించి.

మెయిలు స్నేహం.

బొంబాయి మే 16.—ఇంగ్లండుకు టెలాగ్రాఫ్‌ను
120 చుండి వర్తమానిని పంపినట్లు నామినేట్ కార్మిక్ ఆఫీసరు ఈ పత్రావ్యాసము లి గంటలకు బొంబాయి నానా
క్రమమున వదలివది. ఆఫీసరులలో వెల్లింగ్టన్ (వర్మినియస్),
న్యాయము లి రాట్టింగ్ గారును, కెటిల్ నేట్. వి. సి.
ఎస్ గారును, ఆఫీసరుల వ. వి. హాక్స్‌గారును ఆఫీసరుల వ.
హెచ్. డాక్. వి. సి. ఎస్. గారును, ఇంగ్లాండుకు పంపి
చున్నారు.

(5 వ పేజి తరువాయి)

[illegible]

మూర్ఖులు కట్టిబెడులోగాని, స్థలనిర్దేశములోగాని వు
య్యారు ఎన్నేము మే జేజువరకు చాలా మేలు కనబట్టి నొకనలేడు.

ఇంజనీరు హెడ్ మాస్టరు వంటివి పోషించునట్లు
నేను స్వయముగ విచారించవలసిన అంశము కాదు స్పష్టించ
లేదు.

నూచినీను నాటిక సంఘమునకు అధ్యక్షులైన వీరివల్పు
పెంజోబా రావుగారు ముద్దయి 28-4-14 తేదీన ప్రాసీదబాబు
ను చూచినాడు. అది కృష్ణారావుగారి దస్తావజ్జీవునది.

ఈ వాటికనుక కొట్టరాని వాటికకాలలో ఉడికారు. కృష్ణారావుగారి వాటికనింపుమునాడు జమిందారుగారి వాటిక కాలలో ఉడికింది. బిక్టోక్రమ్యవతు వాటికనుక చూచుటకు నేను వెళ్ళుచును. ఈవాడులో చురుచుండిన వాటిక ము జమిందారుగారి వాటికకాలలో ఉడికినది.

ఈ ఉత్తరములో కృష్ణారావుగారి సంఘముచే నాటికలు అడవికిఁబోయి వ్రాసినవియు, కృష్ణారావుగారి నాటిక సంఘము ఆదేశేనని గట్టిక చెప్పవలెను. అన్ని నాటికలును మామటకై నేను వ్రేళ్ళకు. కృష్ణారావుగారి నాటిక సంఘముచే ఈ నాటికలను జమిందారుగారి కాలమునాఁ అనువదల ఆదేవదలేక, జమిందారుగారి సునుస్థాయి అడినారు. జమిందారుగారు తమనాటికలను కృష్ణారావుగారి నాటిక సంఘమునకు ఇచ్చిమాట అప్పగించి నేను చెప్పవలెను. కృష్ణారావుగారి యెడల జమిందారుగారికి అభిమానము కలదు. ఈ నాటిక సంఘములో కృష్ణారావుగారు సంస్కృతముఁబోయి నానె తెలియదని వ్రాయుట మాత్రం చెప్పవలెను. నేను కృష్ణుని ౩4 సం॥ముల నుండి మొదలు గనుండుట మాని వాడు. ఒకటి లేదు సంకల్పములు నేను మొదలుకొనుంటిని. ఆ కాలమునా కృష్ణారావుగారు మొదలెడనా నేను ఎరుగను. మొట్టమొదటిసారి సంకల్పము ప్రసంగ కృష్ణారావుగారిలో నానె కలచమును కలిగినది. అప్పుడు నాకుచేసినట్లును ఇంబరిగను చూపు నేను నిరాశించలేదు.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ప్రజ్ఞేబ్దు కత్తెరు వాడ వాగ్విక వామలకా ముద్దయి
 రెండు నిమగ్నములకు సూక్ష్మ సమాధానమును నమని వాగ్వికను.

(1) రెండు జీర్ణోత్పత్కలను కూపుటకు గూర్చి (2) 60
 పేజీ ఎవరు ఉంచుటకై. మొదటిపేజీ క్లుప్త జవాబు వచ్చినది.
 రెండవ దానిగూర్చి 30-6-14 తేదీన నుండి 300 లు ప్రైవేట్ల
 మాద్యముకే ప్రస్తుతన రావలెనని ఉత్తముల లెక్కలతో
 కన్పించుచున్నది.

ద 4185 బి.వో.గ. బ్యాంకు, గోటూరి ఎక్కడనుండి
జన్మించి కన్నులు మూసి

సూక్ష్మజీవులను గాన స్మరించు చోటలలో నంద
వలెను

ఈ రెండు సామ్య కానావు పోడినూ సాయం అనదు.
 ఆ తోటి పోడినూ పోడినూ సాయం అనదు 65000
 అందులో ప్రతి పోడి తోటి పోడినూ 55000 అనదు అనదు.

ಅ ತೆವಿರಿ ಕ್ಷಾತ್ರವು ಹರ ಪುರುಷರ ಮಹಿಮೆ ಹನ್ನೆರಡು
ವಿವಿಧ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಹೇಳಿದ ಪದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ
ವೆಂದಿದೆ. ಸರಿತಾನೆ.

ఇప్పుడు వాని ఆయాశ్రయము పోయినది.
వాణ్ణి కానిదుపక్ష పూర్తికాలేదు. 11-30 గంటలకు వోల్ట్
చూడలేదు. తేను నివారణ పరచుచున్నది.

మా బస్తా యుత్తరము.

బస్తానాండి ఆంధ్రవిద్యాభివృద్ధి లాకరట్టు మా పేర వ్రాయుచున్నాము:-

1915వ సం॥ డిశంబరు 30 తేదీన కరాచీలో నాకలెక్టివ్ సేవలోను మా వైద్యశాలలోను చక్కని ఆరేబియా నము ద్రముమీద నెమ్మదియగు యాత్రచేసి, 1916వ సం॥ జనవరి మాదన తేదీన బస్తారేవు చేరినాము. యాత్ర వైద్యశాలకు వెలుపలి స్థానమునని రాతిగుట్టలు తప్ప మరొక మట్టనెల గాని దీర్ఘమైనది గాని కనబడలేదు. ఎర్ర నదునీరువలె గాక ఈ ఆరేబియా నదుదీర్ఘమైనది కావితా వర్తకము గాని, యాత్రాక నాకలెక్టివ్ గాని కనబడలేదు. కాని, మత్స్య నులై నేటాకు సారసీక, సిద్ధి, ఆల్బిన్ తీరవాసుల వడస లనేకములు తెరచాచుల నెత్తుకొని బాము సహాయమున నెమ్మదిగా పోవుచుంటు మాచితిమి. త్రైగ్రీవు, యూధ్రా తీసు అను మహానదులు బ్రహ్మ పుత్రాని బయటలె నుమద్రా మునకు నుమారు మాకు మైన్లు దూరమున ఏక బ్రహ్మనామగా కలసి ను పోం బుధి కలె వార సీక కా ఖలో కలియుచున్నది. ఈ నదీద్యయనాగర సంఘముకు గుర్తిం చుట కష్టము. ఎచ్చట నదీద్రవాహనా, ఎచ్చట సాగరతెర టుమా చెప్పుటకు ప్రయత్నముగా నీలమునుండి బురదగుండు ఏర్పడుటే అనవాలి; అటువైకొంచెము కొంచెముగా కల్లని నేల, చిన్నచిన్న ఈతచెట్లు దూరమునుండి గోచరమగుచుండు టను బట్టియే, తెరచాచుల వడసలయొక్కయు భూమినాకల యొక్కయు సంఖ్యనుబట్టి అనతిదూరమున భూఖండము గలదని తెలియవచ్చును. ఇంతలో రెండువైపులభూభారతీయులు, చిన్నచిన్న అనాగరికజనులు, వారినిలబురకాణ, కొండ కేకలు, మట్టిమిద్రాలు, అక్కడక్కడ భర్తూరకామ్యుల గుడి నాలు, గొట్టెలు, వగైరాలు వెంటవెంటనే గానవచ్చును ఎన్నూరు చాకలివేట మధ్యలై యానామలో కొబ్బరి లోటలు, చిన్నచిన్న నీటికానలు, దోరువులు, ఎలాములు ఉన్నట్లే ఈ “మట్ ఎల్ అబ్” దీ తీరముల రెండువైపు లను 90 మైళ్ళ తరలి ఎర్రదూరము చూచినను భర్తూర కన ములు నీటికొల ము, గుడినెలల తప్ప మరొకటి అగలదు. మన దేశమందగుల ఈతచెట్లకంటె చాలా బలీష్ఠముగను, ఎత్తు గను, పెద్దకొమ్మలు, ఆకులగలిగి భర్తూర చెట్లు మిక్కిలి అంద ముగనుండును. డిశంబరు జనవరిమాసముల వర్ష బుతుల వడసలే ఎండలు చాలా లెక్కకగను, చెట్లు ఫల రహితములుగను ఉండును. ఆగస్టునెలవెంబడు మాసములు గ్రీష్మముకు వగుటలే తీరవును నూర్వారతము, ఊసరి సులలి ఈగల గుంపులు, ఎక్కడచూచినను భర్తూరఫలము, నీటిని వండుట, అరబోయట బుట్టలలోకట్టి వేసకలు వడసలలో అమెరికా, మొదలగు ఖండాంతరములకు ఎగుమతిచేయుట ఈ రవాణాకు కావలస లన మాడాడి వర్ణనాతీతము.

క్రమముగా బస్తాపట్టుచును చేరితిమి. ఇచ్చటనెక్కడ చూచినను హిందూస్థానీ పటాలములే, తెల్లచారి గుంపులే. కాని, మరొక్కటి అగునదలేదు. మధ్యమధ్య వడసల నదులు కట్టివాడు, సరకులను మోయులాది అరిబ్బులు, సిద్ధిలు వారి వేడుకలతో కనబడినారు గాన, తదితరంబంతయు చూచి భరతఖండములో నొక నత్తను ప్రాంతమున భ్రమింపడుట నమా జను. ఇంతవఱకు నమద్రగామల రాగలవు. ఇచ్చట సిద్ధి నా మాను 600 గజములకు మోయు వేడెత్తుగలదు. ప్రవాహము అతితీవ్రము; ఇటువైక నదియొక్క తీరభూభారమునుకొలది చిన్నచిన్న భూమినాకల మాత్రము వడువగలవు. కడక నమద్ర నాకల ఇచ్చట అమరును. భూమినాకలు లేని తరుణమున అరబ్బుల తెరచాచువడసలు వాణిజ్యముకు నదువునుండును. నేనల సరకులు చాలవఱకు ఈ అర బ్బి వడసల వైసి తీసికొని పోవచ్చును. ఈవడసలకు “మహేలా” అందురు. ఇది బందరుకాలమున నడచు (కాజువారింకకాల) వడసలను భూభరముచేయును. అయితే మహేలా మిక్కిలి మోటుగాను 20 గజముల ఎత్తుగల మధ్యస్థంభము గలిగి యుండును. గాలి నహాను మున్నువచ్చుచు తెరచాచునెత్తుచు, గాలి ఎత్తరైవచ్చుచు ఈ స్థంభముయొక్క కొర్రాగలమున ఒక మోలైన రథముల లాగునట్టి మోతునగట్టి లాగుదురు. ఈమోతు రమారమి 60 గజ ముల పొడవుగనుండును. దీని సరకులబరువునబట్టి 6, 8, 10 మంది మనుష్యులు లాగుదురు. ఈ “మట్” నది మనవైపు నడువలె ఎత్తులు కల్లలులు రాల్చ గుట్టలు ఇనుకతిన్నెలు పొడలు చెట్లు గలది గాక మనుష్యు నిర్మితంబగు నొక మహాకా ణవలె నున్నది న మా న మగు కట్టలు గలిగి వడసల

రాకపోకలకు మిక్కిలి అనుకూలముగా నున్నది. బస్తా మొదట బాగావపట్టణమునకు అనగా రమారమి 400 మైళ్ళ దూరమున మహేలాలు, చిన్నచిన్న భూమినాకలు ప్రయాణము చేయగలవు. ఇట్టి అనుకూలమును స్వాభావిక రవాణావిధానం డుటవలసి వర్తకమున కెంత ఉపయోగమో ఊహించవచ్చును.

మహేలాలో 6 టన్నులముదలు 40 టన్నుల బరువు గల సరుకులు వేరువచ్చును. ఇదిగాక ఈనదిలో మరొకచిత్ర మగు చిన్నబుట్ట వడవగలదు. ఇది ఎరుకలకాల్ బుట్టలవలెం దును. కాని మిక్కిలి పెద్దది, రెండుపుట్టధాన్యము పోయునట్టి గాడవలె భర్తూరవేళ్లతోను వేడతోను అల్లి, వైతానపుము బడినీటిని లోనికి రానివ్వకుండ వేయవచ్చును. ఇందులో ఇద్దరు అరబ్బులు చెరోక పక్కన అందుమీద ఒకకాణ లోపల నొకకాణుపెట్టి నెమ్మదితెడతతో దీనిని తోయుచుండును. ప్రవా హ ప్రభావమునో లేక గుండ్రు ఆకారమునో ఈ బుట్ట వడవ గిరిగిరి తిడుగుచు కాలక్రమంబున గమ్యస్థానము చేరును. ఇందులో ఒక కంచరగాడిద, ఒకగొట్టె, ఒకరిద్దరు అరబ్బులు కొంత సరకుతో పోవుచుండును. ఇదిగాక 10 గజముల పొడు గు 1 1/2 గజముల వెడల్పుగల ఒక చిన్న చులక నగు వడవగల దు. మనవైపుల బుట్టకట్టునలె, దీనిమీద నిడి మనుష్యులు 10-15 మందివఱకు ఒకవైపునుండి మరొకవైపునకు ఈనదిలో ప్రయాణము చేయుచుండును. ఉద్యాగస్థులకు ఇది చాలా ఉప యోగకరము. తెడతధారమున ఇద్దరు అరబ్బులు దీనిని నడపు చుండురు. సిపాయిలును ముసీకి ఒక ఆణా, ఉద్యాగస్థులకు 4 ఆణాలు ఇటువైపునుంచి అటువైపును పుచ్చుకొనెదరు. దీని పేరు “బలం” అని అందురు. సాధారణముగా ప్రతి “మహేలా”కు ఒకబుట్టవడవ కట్టబడియుండును. బహుశావ్రతి సంసారికి ఒకబుట్టవడవ యుండియుండును. భవంతునకు ఒక బుట్ట ఉండవచ్చును.

ఎచ్చట చూచినను భర్తూరచెట్టు తప్ప మరొక మొక్క లేదు. అర బ్బి నాడు, గొట్టె, మేక, గాడిద, బొటె, మట్టి ఇంట్లు, వెంటకప్పులు, బురద, చుర్రానన, కాల్చివేసిన సిగరెల్లు ఇతితప్ప బహుశా మతియొక వాణ్యుడుగుండునీ గాని మొక్కగాని, జంతువుగాని రాకాలేదు. మేము వడవ దివి నవచ్చును. ఆకాశము మేఘములచే క్రమమొగిని కొంచెముగా “చిటవట చిటవట” నేలయంతయు బురద గానుండును. సువత్స రము మొత్తమున 10 అంగుళములకంటె మెచ్చువర్షము ఈదేశమున లేదని విషయమైనది.

ఈ ఎడారిదేశమున జయించి రామదీక్షకుం బగునట్లు చేయి నమకట్టిన కారణంబునో మేము చల్లది వారమనియో, లేక ముండియొద్దమన అనుభవించవలసిన కాయకవృత్తుల కిది ఉద్యాపనయో యన్నట్లు ఈసంవత్సరము వర్షములు మెండు గా కురియుచున్నవి. ఒక్కచివురు పడిచో వేళకుంతయు బురద మయంబగునట్టి దీ నేల. కొంత రాగిటిదట్టి, కొంతఉప్పు (నూరేకారము), కలసిదీ నేల. ఒక్కసారి నూర్వారత్తి పూర్తిగా పోకిచో త్వరలో బురదఅంతయు ఎండి తెల్లగా మరే కారము లేటవచ్చును. మెండునే వచ్చుగరిక కొనులముగావెరిగి కొంతతీగ కలిగిండును గరికగాక, ఒకవిధముగు చిన్న నన్న ముట్టుగల చిన్న మొక్కలు వేళ క మం త యు గల వు. దీనినే వెరికి ఎండవెట్టి ఈదేశములు గుడి నెల కట్టు టకు, గుడినెలగుంపుకు అవలంబము వంట వెలుగుగాను ఉప యోగిండును. ఇదితప్ప వీరికి కంటచేయుటకు కట్టె లేక్కడిది? నేను యాత్రచేసిన 280 మైళ్ళ యాత్రచేయులోను, భర్తూ రము, గరికె, చిన్న ముళ్ళ మొక్క, గాక మరొక్కటే చెట్టు గలదు. అది మనవైపులగల నీరుతీర చెట్టువంటిది. అది మట్టుకు కాదు. దీనిఫలములు చిన్నవిగానుండును. మరొక ఫలములేదు గనుక దీనినే అరబ్బులు తినెదరు. చెట్టులేని ఊల్లో అనుదపు చెట్టే మహావృక్షము గదా! ఈచెట్టు అయితా రెండువోట్ల నే కలెంబుల సామ శత్రువుగా 80 మైళ్ళదూరము “మొర్చి” అనియు దీనివైక 60 మైళ్ళదూరము “అనారా” అనియు

బస్తాలో అయిదుకోజులుండి అటువైక, నలుగురితో పాటు నాచాయకాయయదీర్ఘ యాత్రను భక్తిపూర్వకముగా వాడబలంబున జారంభించితిని. యెడటికోజు 7 1/2 మైళ్ళు నడ చితిమి. రెండు మామవేల వైస్వము ఒక మాతాగా ఒక నా యనని అధికారమును లోబడి యాత్రచేయుచుండును. శత్రు వేశముగుటే భద్రముగా సాయుధపాటులై జాగరూకతతో మెలంకవలయును. బలగమునకు నూరుగజములలో ఒకయాధై సిపాయిలు, ఇరుక్రక్కలకు చెరోక 80 సిపాయిలు, వెనుక 200 గజములలో యాధై సిపాయిలు, నడుచుచుండును. బలగ

ములో మధ్య వైద్యబృందము, ఆహారవద్ధాగ్రములు, మందు గుండు, సామానులుండును. ప్రయాణము వగటివేళ్లనే చేయ బడును. సాధారణముగా ఉదయము 9 గంటలకు ఆరం భించి మొదటి ఆరగంటవడ 10 ని య మ ములు, త ర్వా త త్ర తి ణుం ట కు 5 నియములు మధ్య భోజనమునకు ఆరగంట, ఆరును, ఏకరీతిని గంటకు 8 1/3 మైళ్ళవంతున నకుటుక 12 మైళ్ళు ప్రతికోజు ప్రయాణము చేయుచు మధ్యాహ్నము 2 1/2 గంటలకువై మజలీ చేరు చుండును. వెంటనే సరకులదింపి, దేరాబులువేసి ఎక్స్ ప్రెస్, మహా వాడుచేరుగును. మకాముకు అన్నివైపుల సహరాలను రాత్రింబగళ్ళు నియమించుచును.

మగల్లక అవు

ఒకసంవత్సరముక్రిందట నొక కెనడాదేశీయుడు వార్ని చ్ పురవాసి నొక యుత్తరము వ్రాసెను. వారిద్దర కిదివరలో నేమియు పరిచయమేలేదు. ఆయుత్తరము ను దత్తుడు తాను వెండి యాద మద్దెలింపుచున్నాననియు, యానకుని వివాహ ములు గల జత్వని నొకతెను నీ యన్నవమ్మకకులె నానొక కన్యేషింపవలయునని కోరెను. వానికోరిక నిద్రేపించుచి వార్ని చ్ పురవాసి “వత్రికలగా” “నొక కెనడాదేశీ యుడు వివా హము చేసికొన నుద్దేశించియున్నాడు. యావరేభా వివాహము లుగల జత్వములు దరిభానుల బంపవచ్చును” అనిప్రకటించెను. ఆయ్యా, వార్నిచ్ పుర మొక్కడ! కెనడాదేశ మొక్కడ! అయిన నీ దూరప్రయాణమునకోప్పయి, నమద్రయానపు కాయకవృత్తులొప్పుయి, ఎటులైన వివాహమాడిన సతియు ఆ ప్రయ రించిది దినముననే. రెండుమామ గంటలలో ఇతనియందీ దర భానుదారిలు బయలుదేరి! కట్టా ఎంతయందీ జన్మనిజ వరుల గానక పరితపించుచున్నాడు? ఎవడో ఏయూనో ఒక పురుషుడు వివాహమాడె నత్తియించెనను మాత్రమున యంగట భయంకర కంటకములవారి చూచియు సంతపించి వారీయలు లొక్కయవలూర్తమాత్రమున గోరలే! ఆహ! కలవిపరతయిన కేమననినను. దేశము నింతయందీ తరుణ వయస్కురాండు? వివాహముల కొలుపు పరిపించుచుండగా అంగ్లేష బ్రహ్మ చారులు ప్రపంచమున వాయుమూలల చెల్లాచెదులై యుండ వలయునా? దేశము జేసికొని ఈ బ్రహ్మచారులు వివాహ మాడి జాతీయాభివృద్ధికి తోడ్పడవరా?

రాజ్య తంత్రజ్ఞులారా! మీరీ యువంతకు లాలో నింపవలరా? జాతీ యాభివృద్ధి మీ యా దేశము కాదా? వెండియూడిక పురుషులు, స్త్రీలును సమానసంఖ్య గానున్నటుల జూడవలరా? అయ్యో! ఈ ఎచ్చుతక్కువలు విస్తారముగా బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముననే వ్యాపించియున్నవి. ఎంతదేశము! ఎంతనిస్త్రీలు! ఇంతవరదేశము నీ కొందికెనిజ యంటు ఎంత యభివృద్ధి మోసంగతి! ప్రపంచమున దచ్చటచ్చ ట నివసించుచున్న బ్రిటిషు యువకుల నందఱిగూడ జేసినగాని బ్రిటిషుజాతి మిక్కిలి ఊహింపగలదు

ఏసామ్రాజ్యమున కెనను వివాహబంధమే దేశాభి వృద్ధి కాది విరాటము విరాజిల్లుచున్నది. వివాహబంధమే సంసార ప్రియాబుధికి పుట్టిల్లయి వనగామయ్యును. నూరకు జాతీయాభివృద్ధికి మానవ శుభమునందగాభివృద్ధికిది దాంపత్య ధర్మమే వరమధర్మము. దాంపత్యధర్మమే పరమాత్ముని పర మోదేశము. అదితేవర్షమే దేశముగా రాజ్యముగా అభి వృద్ధి నొందనేరదు. వరేకదా వాహానిధ పాపములుమును, టుటింబుట్టితము వగుచున్నది, నూత్నుబుద్ధి నననీయూచి నీ యంశమే యుత్తము. ప్రత్యధమున యుద్ధానంతరము విచార జేయును.

హేబుర్లు పార్కుసంత.

ఉదకమండలము మే 17.—చిన్న మధ్యాహ్నముతో హేబుర్లుపార్కు సంతముగిరింది. సంత హగిముటకు పూర్వము పంపెములు జరిగింది. దీనికి వెంటలందు ప్రియపు, ప్రిభిస్, సర్ వాకోల్లు స్టూ ఆర్చు, సర్ ఆర్థరువైరు, వారిభార్య దయచేసిరి. ఆటలలో గెలుపొందినవారికి గవర్నరుగాన బహుమతుల నిచ్చిరి. జనరలు ఆర్థరు వైరు, వాపు, మేజరువార్డు, తిబాల్లు, కమ్మిటీనాడు వేసినవని గవర్నరుగాను మెచ్చుకొనిరి. సంత ముగి నునవచ్చుచు వర్ష మారంభముగా ఎవరితన్న వాని ఆదరా బాదరా ఇండ్లకు వెళ్లిపోయిరి. సంతవలన యుద్ధనిధికి చాల సొమ్ము వసూలైయుండును.

THE GREAT WAR.

TRIAL OF CASEMENT; A GREAT SENSATION.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Under Secretary of State for India.

LONDON, May 16.

It is announced that, for reasons of public advantage, Mr. Chamberlain has further extended the tenure by Sir Thomas Holderness of the office of Under-Secretary of State for India for one year to June 11th, 1917.

Day-Light Saving Bill. Third Reading Passed.

LONDON, May 16.

The House of Commons has passed the third reading of the Daylight Saving Bill.

Obituary.

LONDON, May 16.

Death of William Macdonell, formerly a prominent merchant of Bombay, is announced.

The Military Service Bill.

Special Consideration to Small Businessmen.

LONDON, May 16.

During the report stage of the Military Service Bill, Mr. Walter Long promised to issue regulations to the tribunals, giving special consideration to small businessmen the calling up of whom would mean the stoppage of business.

Reconstitution of Derby's Air Committee.

No Real Air Ministry.

LONDON, May 16.

The "Daily Telegraph" states that the Government will not create a real air Ministry owing to opposition in high quarters, but intends to reconstitute Derby's Air Committee on much broader lines under the chairmanship of Lord Curzon.

France.

Anglo-German Fighting.

Considerable Activity.

LONDON, May 16.

A British Communique says:—There was considerable activity yesterday evening and last night on our front between Loos and the Bethune-La Bassée Canal. The enemy heavily bombarded a small section of the trench east of Bethune and the raiders succeeded in entering it but only for a few minutes. We heavily and effectively bombarded German positions North of Hohenloern. The enemy further North, just South of the Canal, exploded a mine twenty-five yards in front of our trenches and seized a crater. After a short bombardment we secured lip of the crater, capturing prisoners and finding several dead Germans. Both sides exploded mines Northwest of Hulluch. There was no infantry fighting. We, carried out a successful bombardment of the enemy's positions opposite Fauquissart and silenced the enemy's trench mortars near St. Eloi.

The French Success.

On the Heights of the Meuse.

LONDON, May 16.

PARIS.—Last night's communique said:—The French achieved a brilliant little success on the heights of the Meuse. They cleared out two hundred metres of the enemy trenches capturing some prisoners. The German artillery activity in Champagne was succeeded by repeated infantry attacks all of which were fruitless.

Italy.

Italian Gains.

Important Positions Seized.

LONDON, May 16.

ROME.—A communique says:—Alpine troops have gained possession of an important crest in the Adamello zone, and also seized the ten thousand foot high Crozzon Deldivolo. We have made fresh advance in the Ladro valley. The Austrians opened a violent bombardment in the Lagarina Valley, to which the Italians replied effectively. There has also been intense bombardment on the Isonzo from Montenero.

Turkey.

Minor Russian Success.

Revandouze Rushed and Munition Depots Captured.

LONDON, May 16.

A Petrograd Communique says:—In the Caucasus in the direction of Mamahatun, we carried out successful reconnaissance engagements. In the direction of Diardekir we repulsed the Kurds. In the direction of Mosul we rushed the town of Revandouze capturing munition depots. The enemy retreated precipitately abandoning convoys of war materials. Our Cavalry is close at their heels.

Greece.

Greece and the "Entente."

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th. The "Daily Telegraph's" Rome correspondent learns from a diplomatic source that there is no question of capital importance outstanding between Greece and the Entente. — ("C. and M. Gazette.")

Bulgar-German Camp Bombed.

By French Aeroplanes.

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th.—The "Times" Salonika correspondent states that French aeroplanes dropped 499 bombs on the Bulgar German camp at Xanthi, 40 miles northwest of Dedagatch. — ("C. and M. Gazette.")

Germany.

Concealed Meat.

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th.—The Amsterdam correspondent of the "Central News" states that large stocks of concealed meat are still being discovered in Cologne and elsewhere in Germany. Managers of Berlin Restaurants confer with the Minister of the Interior to-morrow with a view to the simplification of menus. The "Berliner Tageblatt" says that Saxony's meat tickets now allow a quarter of a pound per head weekly. — ("C. and M. Gazette.")

Ireland.

Opening of the Trial.

LONDON, May 16.

Extraordinary interest was taken to-day in the opening of the trial of Sir Roger Casement. Long lines of people, who included many distinguished personages, waited for hours outside Bow Street, but only a few gained admittance owing to the limited amount of space. A dramatic surprise was caused when a second prisoner was placed in the dock, namely, Daniel Bailey, who was described as a soldier living at Wembley and who was arrested at Wandsworth yesterday. Both were charged with high treason. Casement looked pale and haggard.

Attorney-General's Opening Address.

The Attorney-General, Sir F. E. Smith, sketched Casement's consular life and read a letter from the prisoner written to Sir Edward Grey in 1911, in which he expressed his gratitude at receiving the knighthood. Sir F. E. Smith contrasted this with Casement's subsequent change of views. He explained that Bailey was born in Dublin and was taken prisoner by the Germans in September 1914. Continuing, he said that Sir Roger Casement repeatedly addressed the Irish prisoners at Limburg, introducing himself as the organiser of Irish Volunteers and saying that the prisoners ought to join and strike a blow for Ireland. The vast majority treated his overtures with contempt, and Bailey had stated that he joined really in order to get out of the country. The Attorney-General added that Casement, Bailey and a man named Monteith went to Berlin and secured tickets for Wilhelmshaven and thence started for Ireland in "U 20."

The Evidence.

After formal police evidence, an Inspector from Scotland Yard testified that Sir Roger Casement and Bailey were charged together, whereupon Casement, pointing to Bailey, said: "Well, that man is innocent. I wish him to be as well defended as myself."

John Robinson of Belfast, Corporal in the Medicals, who was a prisoner at Limburg, gave evidence regarding Casement's having four times addressed British prisoners numbering four thousand. Only about fifty, including Bailey, joined the Irish Brigade. Casement said that Germany was going to win the war, and consequently he wanted to free Ireland. Robinson added that he saw a young fellow shake Sir Roger Casement, and then the Germans interfered. The Germans offered him £10 to join the Irish Brigade, and promised that, if Germany was defeated, the Brigade would be sent to the United States.

A Private in the Second Munster Fusiliers gave corroborative evidence that Casement at the Limburg camp talked to the men about the Irish Brigade movement. After that the prisoners were better treated, but when the prisoners refused to join they had their bread knocked off.

It appears that "U 20" met with an accident and put back to Heligoland, where Casement and his companions were transferred to "U 20," which went northward of the Shetlands to Tralee.

Prisoners of war further testified that Germans punished them for calling Casement a traitor, and also because an Irish soldier struck him.

Bailey's Statement.

Bailey, in a written statement, described how the trio visited the Wilhelmstrasse (the German official quarter in Berlin) and received facilities to go to Ireland. They entrained for Wilhelmshaven, and, after arriving at that place, went on board a submarine. On reaching Ireland, they attempted to land in a collapsible boat, which overturned. He and Sir Roger Casement waded ashore and reached Tralee, where Sir Roger Casement went to a newspaper shop, and asked if the Commanding Officer had arrived. He was answered in the negative. Conversations on board the submarine revealed the fact that the accompanying steamer had 20,000 rifles, several million rounds of ammunition, ten machine-guns and bombs. Bailey heard that Dublin Castle was to be raided.

Another Irish prisoner of war testified that Bailey was wearing a grey uniform with green facings and the harp and shamrock of the Irish Brigade.

A Private in the Leinsters deposed:—We hissed and booed Casement out of the camp at Limburg. One of the Munsters struck him, and we were punished for that.

Further released prisoners gave similar evidence, and one declared that an American Priest carried on the Irish Brigade campaign after Sir Roger Casement had left.

The case was adjourned.

TELEGRAMS.

The Coercion of Ulster.

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th.—The "Chronicle," discussing some immediate charges in the government of Ireland, admits that the coercion of Ulster is impossible. — ("C. and M. Gazette.")

Mesopotamia.

A Prisoner from Kut.

CALCUTTA, May 16.

A telegram received to-day by the Joint Secretary, Bengal Ambulance Corps, from Amara states that among the invalided prisoners of war who have been exchanged was Private Binode Behari Chatterjee, of the Bengal Ambulance Corps, who brings news that when he left Kut-el-Amara all other members of the detachment of the Corps seeing with General Townshend were well.

China.

Prohibition of Silver Payment. A Chinese Government Order.

BOMBAY, May 16.

Mr. Naoyu Igarashi, Manager of the Bombay Branch of the Yokohama Specie Bank, Ltd., to-day received the following telegram from the Shanghai branch of the Yokohama Specie Bank:—

The Chinese Government issued an order to the Government banks, prohibiting paying silver against notes and deposits and to use notes only, but not moratorium.

An Explanation.

Mr. Igarashi says:—The telegram shows that the Chinese Government owing to the high price of silver is taking precautionary measures to prevent the paying out of silver against notes and deposits. There is nothing indicating that the Government action is connected with the loan to China in which Japan, Britain, Russia, France and Germany are concerned.

AUSTRALIA.

The Shackleton Relief Expedition. The Commonwealth's Assistance.

LONDON, May 16.

MELBOURNE: Replying to enquiry from Mr. Bonar Law, Mr. Pearce has intimated that the Commonwealth is prepared to assist in organising officers and twenty men and provisions for eighteen months for the Shackleton Relief Expedition.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Simla.

Wai Cable to the Viceroy.

SIMLA, May 16.

The following telegram, dated the 15th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—The French again repulsed the Germans before Verdun. The Germans on the evening of the 12th renewed their attacks on the southeast of the Douaumont Fort out in spite of violent bombardment the French gave way at no point and caused the enemy serious losses. The German attempts north of Theaumont were stopped by a curtain of machine gun fire. Another attempt near Morhommec also failed. The French air squadron bombed railway stations and airship shed. The Germans, after a heavy bombardment against the British trenches between the river Somme and Maricourte attacked three times and got into the British trenches, but were driven out. The Germans also attacked the British lines but were driven out. Two parties were met on parapets by the Scottish Troops and dispersed. The enemy are showing activity on the Russian front but have been checked.

The Turks after assembling a very large force took offensive in the region of Ashkaia and after a furious battle forced back the Russian advanced posts certain points but were then stopped. The Russians repulsed all attacks in Baeburt region between Irebizond and Erzerum. The Germans attacked Konda Irangi in East Africa, but were driven off with severe losses.

Victoria Cross has been conferred on Lance Naik Lala, 41st Dogras, for conspicuous bravery in saving two British Officers.

BENGAL.

Sharks in the Hooghly. Three More Captured.

CALCUTTA, May 16.

Remarkable prevalence of sharks in Hooghly near Calcutta still continues and in the past two days three more sharks have been captured in the river near the Bathing Ghats in the northern quarter of the town. Two were netted while the third was hooked by a fisherman. The one caught on Monday evening at Hatkhola Ghat was the biggest measuring over six feet. The usual rewards were given to the captors by the Commissioner of Police.

The India Club.

Portraits of Late Secretaries Unveiled.

COCCH BEHAR, May 16.

The Maharaja of Cooh Behar to-day performed at the India Club the ceremony of unveiling the portraits of Mr. Nalini Behary Sircar and Mr. Priyo Nath Ghose, two late Secretaries of the Club. The Maharaja dwelt at length on the valuable services rendered both to the club and to the public by the two gentlemen. The portraits are two sterling likenesses executed by Surendra Nath Das, a young artist of Howrah.

Notice.

South India.

The Hobart Park Fair.

OCTACAMUND, May 17.

The Hobart Park Fair concluded on Tuesday afternoon after the races held in connection with the fair at which Lord and Lady Pentland, Sir Arthur and Lady Phayre, Sir Harold Stuart and a large gathering of local society were present. Her Excellency distributed the prizes to the winners in the sports held on the first three days, and after three cheers had been called for Her Excellency, His Excellency called for three cheers for those who had rendered the four days fair the success it had proved not only from the point of view of enjoyment and the pleasant gathering it had brought about, but also from the material results to the war fund. His Excellency specially commended the labours of General Sir Arthur Phayre, Mr. Knapp, Major Ward, Mr. Theobald and the Committee and in conclusion called for three more hearty cheers for Lady Phayre and the body of ladies who had worked so ungrudgingly for the success of the fair, not the least of which was the material results. Three hearty cheers were given, soon after which a regular storm came on, and the gathering hurriedly dispersed. It is hoped that the results will not be far from a sum running into five figures.

Mysore.

Cheating the Public.

Accused Sentenced to Severe Punishment.

MULTAN, May 17.

Karam Hussain, who posed as alchemist and pretended to convert silver into gold by magic process, went to Tatipur where he induced a person to hand over to him certain silver ornaments and said that by putting them in a pot on fire he would turn them into gold. He got ornaments worth about Rs. 100 and is alleged to have run away with them but was arrested and charged by the police. Rai Bahadur Hari Chand, 1st Class Magistrate, has sentenced the accused to two years rigorous imprisonment together with a fine of Rs. 100 under section 420 I. P. C.

BANGALORE, May 17.

Colonel Stuart Graham, 80th Carnatic Infantry has arrived here on leave and Major J. B. MacGeorge, Royal Engineers and captain F. B. Johnson and Lieutenant M. H. D. Smithers of Royal Sussex Regiment on duty. Major G. P. Johnstone, R. A. M. C., has been transferred to Bombay left this station on Monday.

Major F. S. Probyn, Army Veterinary Corps will be proceeding to Wellington on inspection duty.

SIMLA, May 17.

Rain has fallen locally in Assam and south Burma and a few falls are reported from the Peninsula.

Chief amounts are:—Diamond Island 1 inch, Tezpur $1\frac{1}{2}$, and Gauhati $\frac{3}{4}$.

Temperature is low along the northwest frontier and high in northeast India. Conditions are slightly unsettled in Baluchistan.

FORECAST:—Some extension of rainfall in northeast India.

Cocanada } D. SESHAGIRI RAO,
12-5-16 } For the Trustees.

After a long spell of sultry days Coonoor was visited with a heavy shower yesterday afternoon, lasting for several hours.

The Government of India is about to issue a resolution reproducing in a compendious form all rules relating to scholarships tenable in Great Britain to students from this country.

According to the present arrangements, H. H. the Maharajah of Travancore, who is spending the summer at Ooonoor, will leave for Frivandrum via Ernaculam on the 24th instant.

At a general meeting of the Delhi Public Library held yesterday in the Hardinge Library, Colonel Beadon presiding, the following gentlemen were elected members of the Executive Committee of the Library:—Mouvi Mahomed Fazluddin, Babu S. N. Bose, Mr. F. J. Western and Lala Sangram.

Dr. E. Howard Adye, of Moulmein, has been engaged in an important geological survey in Kuthiawar for the past five years. One valuable result of the survey is the discovery of immense areas of stone fit for dock and harbour construction and of permanent railway. Dr. Adye has recently been elected a Fellow of the Geological Society in recognition of his services to science.

[illegible]

The "Times" Naval Correspondent's View.

ALLAHABAD, May 17.

LONDON, May 16th.—The "Times" naval correspondent is disposed to give some credence to the report of a projected German naval and military offensive against Riga. The writer considers that the plan, if put into operation, must involve the employment of from 8 to 12 German dreadnoughts with flotillas of smaller craft which would greatly reduce the force available for operation in the Heligoland Bight and for guarding the mine fields which close the entrance to the Baltic. This three-fold dispersion of the German navy would in the opinion of the "Times" correspondent afford an opportunity for concerted Anglo-Russian action.

The "Pioneer" special cables:—

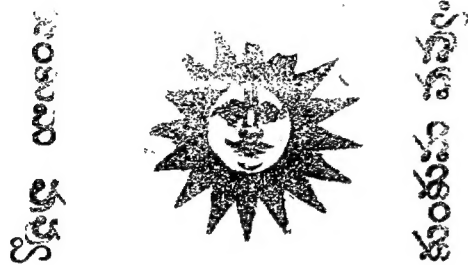
Effect of the Lisbon Decree.

BOMBAY May 16.

In reference to the telegram regarding the decree passed at Lisbon regulating movements of Portuguese citizens from the dominions of the Republic, a local paper understands that the announcement has caused some consternation among the Portuguese subjects in Bombay. Senor Casanova, Consul General for Portugal in Bombay, interviewed, said that it was unlikely that the Governor-General of Goa would promulgate the decree and enforce its provisions within the territories of Portuguese India. No official intimation on the subject has been received by him.

It is understood that the Police Training School at Nasik has been converted into a war hospital. The Training School has been closed for the time being, and the present recruits called back to their respective stations, where they will complete their training.

అందుచేతను కథలు చెప్పినట్లు చెప్పకొన
వచ్చును. బహుశ్రావీణకాలమునుండి లోకములోని
అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయఁ
బడును. చందావద్ధతి అనునంచికలకు రు. 2000
అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశదసుము లేదు.
సిద్ధమయిన సంచికలు వి. డి. గా వంపునయి
వచ్చుచున్నవి. — ప్రపంచచరిత్రాకార్యాలయము,
(17) 1885, కామగిరి, హైదరాబాద్ అని వ్రాయఁబడు.

సీ. నారాయణ అందు కంటెనె.
(53) 21, హమ్మంపేటి, బొంబాయి.

విశేష కాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలకు కామ్రోబిజిక్"ను యువయోగింపవలయును దానినుపయోగించిన బాయిలను శ్రువు పట్టి పొక్కలు పొక్కలుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్ ప్లేట్సుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆవమునున్న గొట్టములనున్న శ్రువు పట్టకుండగను సుభ్రముగా నుంచును. ఈ కామ్రోబిజిక్ యుపయోగించినచో సువత్సరముల తరబడి బాయిలను చెడిపోకుండ ఎప్పటి కప్పుడు కొరవనివలె నుండును.

5 గాలనులుగల రమ్ము 1-కి రు. 2 8-0
 ది రిలయన్న పొండ్రి అండు
 389 ఇంజనీరింగు పర్కు

తపాల పోస్టు సంఘము మదరాసు
(ప్రొ. కామయ్యవారి గోరనూరు ఈ పత్రిక
పేరుకును సహకారిండు గోరనూరు.)

అనేక వి.పి.కంపెనీలవారు హామ్య
ధరలకు ప్రకటించినట్లు యీ దినప
పత్రికలోని నలుగురు రచయితల మిక్కిలి
తప్పుచేసిన ధరలకు వికరణంబగును.

1	సీమం కాన్ గ్రామం	రూ. 1-14-0
2	పెనువీరు	2-4-0
3	డిటో గన్ ట్రైమ్	2-6-0
4	రైల్వే రెగ్యులేటరు	2-10-0
5	మనిగట్టు చిన్న గడియారం హోటల్ సహా	4-3-0
6	డిటో పెంకిడి	6-0-0

అడవ:- గౌతా అందు కో
6, రత్న బజారులో, మద్రాసు

(ప్రస్తుతము మూడుమాసముల కొకపర్యాయము
ప్రకటింపబడుచున్నది.)

[illegible]

తుపాకులు, తుపాకి మందు,
కేపురవలు మొదలగునవన్ని
సారాయములు, స్పిరిట్సు,
నానావిధోపయోగవస్తువులు
మావద్ద దొరకును

ఎస్. వి. సారథి అండుకో
గరం చైతాబజారు రోడ్డు
మదరాసు

గ రాభాళయ రోగనివారణిః— ప్రేలకు గలగు
ముకుళుల బహిష్టి కావండుట, ఆకాలబహిష్టి, మైల నాస్తి
గాను, తక్కువగాను పోవుట, తునుమరోగము, సంధానహీనత,
రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూతికావాతము, క్షోబోప్పల,
ఆరికాళ్లు, అపేచులు మిండు మొదలగు ప్రే మర్మ వ్యాధు
లను కుదుర్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 3-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధ
కము, అజీర్ణము, క్షీణనోష్ఠలు, సోమరితనము, మేహ
ప్రణామము, ముఖసంకటములు, నిస్సర్జక, కడుపులో మంట
మొదలగు వ్యాధులను నివారించి కీర్ణమవలన కాంతిని
ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

శ్రీధరానికి రూ 8-0-0, చిన్నది రూ 1-10-0.

జ్వర నివారణి బుడ్డి లక య 1-0-0
కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద మౌనభవాల,
9, బందరువీధి, మద్రాసు.
దాని : సింగ్ రాజాజీ గారు సెల్లూరు.

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నెనిమిదికటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో, కులభేదము లేల కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లెట్లుమూలము? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు పుష్పముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నారు. శ్రేణిమీదుఁ గులభము. 900 పుటలు. మల 4-0-0, ఆర్కుట్రము (చలి 8-0-0. పోనుకర్రలు లేకు.

తెలి:- నులభద్ర, పునమధురవా, భావగర్భితము.
2000 పద్యములు కలవు. మంచికాగితములపై ఉన్నవి, కావితా-
లెండు భాగాలు. 1-8-0 పోస్తాభివృద్ధి చేసి.
(4-12-14) జనమంచి తేజావిశ్వరూప,

తెలుగువందీతుడు, మృణాళినీపతి హైద్రాబాదు, కవచ

1. త్రివర్గప్రదీపిక:—టీకా తాత్పర్య సమీక్షాంధ్ర
సమన్వయం, ఆంధ్రముఖంపై తెలుగునాటికి భాషాంత
రీకంపిటణి: ధర్మశాండ్ర 1-0-0
 2. త్రివర్గప్రదీపిక:—అర్థశాండ్ర, మన తూర్పుల
కు రాజకీయవిషయాలందు గల ప్రభావమును
దీ:వలన నెఱుంగవచ్చును 1-4-0
 3. ఆర్యవిద్యారహస్యము:—చచనము 0-12-0
 4. ఈశ్వరదర్శనము:— ,, 0-12-0
 5. సనత్కుజాతీయము :—శంకర భాష్యాంధ్ర
టీకా తాత్పర్య సమన్వితము 0-12-0
 6. సంస్కృత భారతము:— ఆంధ్రాక్షరములు 18-0-0
- 18 పద్యములు, నిర్దుష్ట హేన ప్రతి 18-0-0
- నిత్య కర్మామృతాది మతగ్రంథములు, తొట్టికెద్యగ్రంథ
ములు, అది శంకరాచార్య, గాఢాత్రి మున్నగు పటములు
మాదగ్గల లభించును.
- విషయము:—మానేజరు స్వధర్మప్రకాశిని,
గుంటూరు, అని ప్రాసేది.

Best Indian Pain Balm.

My dear Sir,

అన్ని నాళ్ళులకు పరమావృతం

ప్రతివారము శేలకు శేలు వికరము
చక్కని చిట్టితో నహా నీహా 1-2 శేల 0-0-0.
తేలనో పూలబూన్మును, పాయపు రోట్ల పోనోట్టును
పార్శ్వపునోమ్మల బారనోమ్మను, పోట్లపోగోట్టును
పనమూలికలచే హిందూ దేశి నుండు
తరుగుచేయబడు మంచినుండు.

5 తులముల నూనె సీసా 1-కి వెల 0-12-0
ఇది చూడోపరిశ్రమముజేయు విద్యార్థులకు, స్త్రీవర్గము.
ఉద్యోగముల మొదలగు వారికి నుపయోగక, చిత్రాంతి విద్యుత్తు,
అమృతాంబుజం డిస్కో, రీ లంబునెట్టికొట్టె, చుర కానా

ప్రేమ్యవిద్య

దీనియందు మొత్తము శ్రద్ధతోఁబఁపఁగ నుండవలయును.
 194 ప్రశ్నలు :- ప్రశ్నకు నీ యాంశమును వివరించునట్లు
 ప్రశ్నకుఁ బ్రతిబింబించునట్లుగా నుండఁగలదు. మొదటి యాంశమును
 తొలియంశమును ప్రశ్నయేదా ? నేను జేసిన ప్రశ్నయందు
 ప్రశ్నయేదా ? రాజశ్రద్ధను వివరించునట్లుగా నుండఁగలదు.
 183 20, చీవాటయందొక్క చీవాటును.

Universal Spiritual Agency, 6. Dalimtola Lane-CALCUTTA.

నె ర్, అవెన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

[illegible]

అరొగ్యమును వాత్స్యనుభవమునుబట్టి స్వాభావిక
మైన కొన్ని విధములు అనుభవించుటవలననే కల్గెనున్నవి.
ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము అరొగ్యమార్గమును కలుగజేసి
కోరికసాధ్యమును దృఢశాసనమును అనుగ్రహింపి ఇచ్చెంచు
ను. ఈ పుస్తకము ఇవాడుగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి
యు ముమే భరించింపెదము. మొదటనే వాచియిడు.
నై. ద్య. కా. స్త్రీ. ముద్రాణం ౧౮ గోవిందజీ,
అశంకవిగ్రహజ్ఞోపదాయం. 167, బ్రాహ్మ, మదరాసు.

చిన్నపాపం నం 212, మదరాసు.

(పై కామ్యాజిషణ గోరునప్పడు ఈ పత్రిక
పేరుకూడ నడనూరింప గోరుచున్నాడు.)